GIOVANNI PITRUZZELLA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2020. május 7.[1]

C-132/19. P. sz. ügy

Groupe Canal +
kontra

Európai Bizottság

„Fellebbezés – Verseny – Kartell – Televíziós műsorszolgáltatás – Területi kizárólagosság – 1/2003 rendelet – 9. cikk – A kötelezettségvállalásokat kötelezővé tevő határozat – Hatáskörrel való visszaélés – Előzetes értékelés – Jogi és gazdasági környezet – Arányosság – A Bizottság azon kötelezettsége, hogy figyelembe vegye az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének alkalmazására vonatkozó szempontokat – Harmadik személyek szerződéses jogai – Védelem”

I. Bevezetés

1. A jelen eljárás az Európai Bizottság azon határozatával szemben benyújtott jogorvoslatból ered, amely kötelezővé tette az audiovizuális tartalmakat gyártó egyik multinacionális vállalkozás által a vizsgálati eljárás megindításakor a versennyel kapcsolatosan kifejtett bizottsági aggályok eloszlatása érdekében tett kötelezettségvállalásokat.

2. Ezen aggályok tárgyát azon állítólagos vertikális kartell képezte, amely a belső piac nemzeti alapon való felosztására irányult azon szerződéses rendelkezések révén, amelyek abszolút területi kizárólagosságot biztosítottak a felhasználás tekintetében a multinacionális vállalkozás és egy műsorszolgáltató részére az Egyesült Királyság és Írország piacán.

3. A felajánlott kötelezettségvállalásokat elfogadó és kötelezővé tevő bizottsági határozatot megtámadta az a francia műsorszolgáltató, aki egyéb érdekelt személynek minősül az eljárásban, amelybe csak később lépett be, és akit a multinacionális vállalkozás értesített a fent említett kötelezettségvállalásokról az arról való tájékoztatás érdekében, hogy a továbbiakban nem kívánja megkövetelni azon szerződéses rendelkezések betartását, amelyek e műsorszolgáltatóra a francia piacon abszolút területi kizárólagosságot ruháztak.

4. Az egyes fellebbezési jogalapok közül a harmadik és a negyedik fellebbezési jogalapban foglalt alapvető jogi kérdéseket, amelyekre az indítványomban a Bíróság által előírtak alapján kitérek, az alábbi három kérdés képezi: 1) a versennyel kapcsolatos aggályok tárgyát képező magatartás jogi és gazdasági környezetbe való beillesztésének szükségessége; 2) az a kérdés, hogy a Bizottságnak az 1/2003 rendelet 9. cikke szerinti határozat elfogadása során figyelembe kell-e vennie az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének alkalmazására vonatkozó szempontokat; 3) az arra vonatkozó kérdés, hogy a Bizottság betartotta-e az arányosság követelményét a vállalkozás által felajánlott kötelezettségvállalások kötelezővé tétele során, különös figyelemmel az 1/2003 rendelet 9. cikke

1 Eredeti nyelv: olasz.

alapján elfogadott határozatnak az egyéb érdekelt személyekkel szemben kifejtett hatására, különösen amikor az e határozat címzettjének minősülő vállalkozás által felajánlott és később a Bizottság által kötelezővé tett kötelezettségvállalások e vállalkozás arra vonatkozó egyoldalú nyilatkozatát foglalják magukban, hogy a továbbiakban nem teljesíti az általa és egy másik olyan vállalkozás által kötött megállapodásban foglalt egyes rendelkezéseket, amely – mivel nem tartozott a vizsgálat hatálya alá – nem tett kötelezettségvállalási ajánlatot, és nem is értett azzal egyet.

II. A jogi környezet

5. A Szerződés 81. és 82. cikkében [jelenleg 101. és 102. cikkében] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet[2] (13) preambulumbekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben az esetleg valamely megállapodás vagy magatartás tilalmához vezető eljárás során a vállalkozások olyan kötelezettségvállalásokat ajánlanak fel a Bizottságnak, amelyek annak aggályait megszüntetik, a Bizottságnak képesnek kell lennie arra, hogy olyan határozatokat hozzon, amelyek e kötelezettségvállalásokat az érintett vállalkozásokra nézve kötelezővé teszik. A kötelezettségvállalási határozatokban meg kell állapítani, hogy a Bizottság fellépésének már nincs alapja, annak megállapítása nélkül, hogy volt-e vagy fennáll-e jogsértés. A kötelezettségvállalási határozatok nem sértik a tagállamok versenyhatóságainak és bíróságainak azon jogkörét, hogy jogsértést állapítsanak meg és döntsenek az ügyben. […]”

6. A 2002. december 16-i 1/2003/EK rendelet (22) preambulumbekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A jogbiztonság elvének érvényesítése és a közösségi versenyszabályok egységes alkalmazásának biztosítása érdekében párhuzamos jogkörök rendszerében el kell kerülni az ellentmondó határozatokat. Ezért a Bíróság joggyakorlatának megfelelően tisztázni kell a bizottsági határozatoknak és eljárásoknak a tagállamok bíróságaira és versenyhatóságaira gyakorolt hatását. A Bizottság által elfogadott kötelezettségvállalási határozatok nem befolyásolják a tagállamok bíróságainak és versenyhatóságainak a Szerződés 81. és 82. cikke alkalmazására vonatkozó jogkörét.”

7. Az 1/2003 rendelet 9. cikke emellett a következőket mondja ki:

„(1) Ha a Bizottság olyan határozatot szándékozik elfogadni, amely a jogsértés befejezését írja elő, és az érintett vállalkozások olyan kötelezettségvállalásokat ajánlanak fel, hogy a Bizottság által számukra az előzetes értékelésben kifejezett elvárásoknak eleget tesznek [helyesen: aggályaira választ nyújtanak], a Bizottság határozatával ezeket a kötelezettségvállalásokat a vállalkozások számára kötelezővé teheti. Az ilyen határozat határozott időre fogadható el, és azt mondja ki, hogy a Bizottság részéről semmilyen további intézkedés nem indokolható [helyesen: nem indokolt].

[…].”

2 HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.

III. A tényállás, az eljárás és a megtámadott ítélet

A. A jogvita háttere

8. 2014. január 13-án a Bizottság vizsgálatot indított a fizetős televíziós szolgáltatásoknak a hat amerikai stúdió és a fő európai fizetős műsorszolgáltatók között létrejött felhasználási szerződések keretében történő nyújtására vonatkozó lehetséges korlátozásokkal kapcsolatban.

9. A fent említett vizsgálat keretében 2015. július 23-án a Bizottság megküldte a kifogásközlését a londoni (Egyesült Királyság) székhelyű Paramount Pictures International Ltd-nek, valamint a New York-i (Egyesült Államok) székhelyű Viacom Inc-nek, amely az előbbi anyavállalata (a továbbiakban együtt: Paramount).

10. Ebben a kifogásközlésben a Bizottság ismertette az előzetes következtetését a Paramount által a Sky UK Ltd-vel és a Sky plc-vel (a továbbiakban együtt: Sky) kötött felhasználási szerződésekben foglalt bizonyos rendelkezéseknek az EUMSZ 101. cikkel, valamint az Európai Gazdasági Térségről (a továbbiakban: EGT) szóló megállapodás 53. cikkével való összeegyeztethetőségét illetően.

11. Közelebbről, a Bizottság a vizsgálatát a Sky-jal kötött felhasználási megállapodásokban foglalt, egymással összefüggő két rendelkezésre összpontosította.

12. Az első rendelkezés célja az volt, hogy a Sky számára megtiltsa vagy korlátozza annak lehetőségét, hogy teljesítse azokat az EGT-ben, de az Egyesült Királyságon, valamint Írországon kívül székhellyel rendelkező fogyasztóktól felhívás nélkül érkező kéréseket, amelyek televíziós műsorszolgáltatások vásárlásával kapcsolatosak. A második rendelkezés ezzel szemben a Paramount számára írta elő azt, hogy az általa az EGT-ben, de az Egyesült Királyságon kívül székhellyel rendelkező műsorszolgáltatókkal kötött megállapodások keretében utóbbiak számára tiltsa meg vagy korlátozza annak lehetőségét, hogy teljesítsék azokat az Egyesült Királyságban, illetve Írországban székhellyel rendelkező fogyasztóktól felhívás nélkül érkező kéréseket, amelyek televíziós műsorszolgáltatások vásárlásával kapcsolatosak.

13. A 2015. november 24-i határozatban a Groupe Canal + (a továbbiakban: GCP) számára engedélyezték, hogy az eljárásban a 2004. április 7-i 773/2004/EK bizottsági rendelet[3] 13. cikkének (1) bekezdése szerinti érdekelt más személyként részt vegyen.

14. A „Tájékoztatás az eljárás jellegéről és tárgyáról a 773/2004/EK bizottsági rendelet 13. cikkének (1) bekezdése alapján” című, 2015. december 4-i levéllel a Bizottság közölte a GCP-vel többek között az EUMSZ 101. cikknek a jelen ügyben történő alkalmazásával kapcsolatos jogi értékelését, és ezt követően az e tekintetben levont előzetes következtetését. Ezen előzetes következtetés szerint a Bizottság olyan határozatot kívánt hozni a Sky-jal és a vizsgálata tárgyát képező minden egyes stúdióval szemben, amely megállapítja, hogy utóbbiak megsértették az EUMSZ 101. cikket és az EGT-megállapodás 53. cikkét, valamint bírságokat szab ki velük szemben, és elrendeli, hogy szüntessék meg a jogsértést, valamint tartózkodjanak minden olyan intézkedéstől, amelynek célja vagy hatása hasonló lehet.

15. Az eljárás megindítását és a Bizottság előzetes értékelését követően 2016. április 15-én a Paramount kötelezettségvállalásokat ajánlott fel annak érdekében, hogy eloszlassa a Bizottság aggályait az 1/2003 rendelet 9. cikkével összhangban.

3 HL 2004. L 123., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 81. o.

16. A Bizottság – miután észrevételeket szerzett be az érdekelt más személyektől, köztük a GCP-től – elfogadta a Törvényszék előtt vitatott határozatot (a továbbiakban: vitatott határozat),[4] amely 1. cikkében úgy rendelkezik, hogy az annak mellékletében foglalt kötelezettségvállalások a Paramount, valamint annak jogutódjai és leányvállalatai számára a szóban forgó határozat közlésétől számított öt évig kötelezőek.

17. Közelebbről a vitatott határozat mellékletében foglalt 1. záradék kilencedik bekezdése különböző típusú rendelkezéseket ír elő, amelyek az eljárás tárgyát képezik (a továbbiakban: releváns rendelkezések), és az audiovizuális tartalmak műholdas és internetes közvetítésére egyaránt vonatkoznak.

18. Egyfelől, a műholdas közvetítést illetően először is az a rendelkezés érintett, amely szerint a felhasználási szerződés által lefedett területen kívüli vétel *(overspill)* nem minősül a szerződés műsorszolgáltató általi megszegésének, ha utóbbi ezt a vételt a tények ismeretében nem engedélyezte, másodszor pedig az a rendelkezés, amely szerint a felhasználási szerződés által lefedett területen történő vétel nem minősül a szerződés Paramount által történő megszegésének, ha utóbbi nem engedélyezte a harmadik felektől származó dekóderek rendelkezésre bocsátását ezen a területen.

19. Másfelől, az internetes közvetítést illetően először is az a rendelkezés érintett, amely a műsorszolgáltatók számára előírja a televíziós tartalom letöltésének vagy folyamatos közvetítésének *(streaming)* megakadályozását a felhasználási szerződés által lefedett területen kívül; másodszor az a rendelkezés, amely szerint a felhasználási szerződés által lefedett területen történő internetes megjelenítés *(Internet overspill)* nem minősül a szerződés Paramount által történő megszegésének, ha utóbbi a műsorszolgáltatókat arra kötelezte, hogy az e megjelenítést megakadályozó technológiákat alkalmazzanak; harmadszor pedig az a rendelkezés, amely szerint a televíziós tartalomnak a felhasználási szerződés által lefedett területen kívül történő internetes megjelenítése nem minősül a szerződés műsorszolgáltató által történő megszegésének, ha utóbbi az ilyen megjelenítést megakadályozó technológiákat alkalmaz.

20. A vitatott határozat mellékletében foglalt 1. záradék harmadik bekezdéséből egyébként az következik, hogy a „műsorszolgáltató kötelezettségei" kifejezés azokat a rendelkezéseket vagy az azokkal egyenértékű rendelkezéseket foglalja magában, amelyek a műsorszolgáltató számára megtiltják azt, hogy teljesítse az EGT-ben, azonban az azon területen kívül lakóhellyel rendelkező fogyasztók felhívás nélkül érkező kéréseit, amelyen a műsorszolgáltató közvetítési joggal rendelkezik. A „Paramount kötelezettségei" kifejezés pedig azokat a rendelkezéseket vagy az azokkal egyenértékű rendelkezéseket jelöli, amelyek a Paramount számára előírják, hogy tiltsa meg azon műsorszolgáltatók számára, amelyek az EGT-ben, azonban azon területeken kívül találhatók, ahol valamely műsorszolgáltató kizárólagos jogokkal rendelkezik, hogy teljesítsék az e területeken lakóhellyel rendelkező fogyasztók felhívás nélkül érkező kéréseit.

21. A vitatott határozat mellékletében foglalt 2. záradék szerint a vitatott határozat közlésének időpontjától kezdődően a Paramountnak a következő kötelezettségvállalásokat kell teljesítenie. Mindenekelőtt a Paramount nem állapíthatja meg, nem újíthatja meg, illetve nem terjesztheti ki a releváns rendelkezések alkalmazását a felhasználási szerződések keretében, ahogyan azok ugyanezen mellékletben meg vannak határozva (2.1. pont). Végül, a fizetős televízió létrehozásáról szóló felhasználási szerződéseket *(existing Pay-TV Output Licence Agreements)* illetően nem tehet jogi lépéseket a műsorszolgáltatók kötelezettségeinek betartatása érdekében (2.2. pont a) alpontja). Ugyanezen megállapodásokat illetően nem tarthatja be és nem is tartathatja be – közvetlenül vagy közvetetten – a „Paramount kötelezettségeit" (2.2. pont b) alpontja). Végül, a vitatott határozat

4 AT.40023 – 2016. július 26-i, „a fizetős televízióhoz való határokon átnyúló hozzáférés" ügy.

közlésétől számított tíznapos határidőn belül a Sky-jal, valamint az ugyanezen közléstől számított egy hónapos határidőn belül az EGT-ben letelepedett minden más műsorszolgáltatóval közölnie kell, hogy nem tesz jogi lépéseket a releváns rendelkezéseknek a műsorszolgáltatókkal történő betartatása érdekében (2.3. pont).

22. A GCP a Paramounttal fizetős televízió létrehozásáról szóló felhasználási szerződést kötött *(Pay Television Agreement)*, amely 2014. január 1-jén lépett hatályba (a továbbiakban: 2014. január 1-jei megállapodás). E megállapodás 12. cikke előírja, hogy az általa lefedett terület magában foglal egyes „kizárólagos" területeket, amelyek többek között Franciaországot fedik le, valamint egy „nem kizárólagos területet", amely Mauritiust fedi le. A 2014. január 1-jei megállapodás 3. cikke ezenkívül előírja, hogy a Paramount nem gyakorol a kizárólagos területeken történő közvetítésre vonatkozó jogokat, valamint azok gyakorlását nem is engedélyezi harmadik fél számára. E megállapodás A.IV. melléklete pontosítja a felperest terhelő, a *geofilter* technológiák alkalmazására vonatkozó kötelezettségeket, amely technológiák megakadályozzák az azon területeken kívüli közvetítést, amelyek tekintetében az engedélyt megadták.

23. 2016. augusztus 25-i levelével a Paramount közölte a felperessel a vitatott határozat melléklete 2.2. pontjának a) alpontjában foglalt kötelezettségvállalást, és ebből következően kifejtette, hogy nem tesz jogi lépéseket a releváns rendelkezéseknek a műsorszolgáltatóval történő betartatása érdekében, valamint hogy megszüntette ez utóbbinak a releváns rendelkezések alapján fennálló minden kötelezettségét. A Paramount ugyanebben a levélben kifejtette azt is, hogy a „műsorszolgáltatói kötelezettség" kifejezés értelme azonos a vitatott határozat mellékletében foglalt kifejezéssel. 2016. október 14-i levelével a felperes erre a közlésre válaszolt, és kiemelte, hogy a pusztán a Bizottság és a Paramount részvételével zajló eljárás keretében tett kötelezettségvállalások vele szemben nem kikényszeríthetők.

B. A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

24. A Törvényszék Hivatalához 2016. december 8-án benyújtott keresetlevelével a GCP az EUMSZ 263. cikk alapján előterjesztette a vitatott határozat megsemmisítése iránti keresetét.

25. A 2017. július 13-i Groupe Canal + kontra Bizottság végzéssel[5] a Bureau européen des unions de consommateurs-nek (a továbbiakban: BEUC) továbbá engedélyezték, hogy a Bizottság kérelmeinek támogatása végett beavatkozzon. Az Union des producteurs de cinéma (UPC), a European Film Agency Directors (a továbbiakban: EFADs) és a C More Entertainment AB számára ugyanezzel a végzéssel engedélyezték, hogy a GCP kérelmeinek támogatása végett beavatkozzanak. Ezenkívül a Törvényszék ötödik tanácsa elnökének 2017. július 13-i határozata engedélyezte a Francia Köztársaságnak, hogy a GCP kérelmeinek támogatása végett beavatkozzon.

26. Keresetének alátámasztásaként a GCP négy jogalapot hozott fel: i. az első a vonatkozó rendelkezéseknek az EUMSZ 101. cikkel való összeegyeztethetőségével kapcsolatos, nyilvánvaló értékelési hibára vonatkozik; ii. a második az 1/2003 rendelet 9. cikkének az előírt kötelezettségvállalásokkal összefüggésben felmerült kérdések beazonosítása tekintetében történő megsértésére vonatkozik; iii. a harmadik az arányosság elvének megsértésén, iv. a negyedik pedig a hatáskörrel való visszaélésen alapul.

27. A Törvényszék a 2018. december 12-i Groupe Canal + kontra Bizottság ítéletével[6] (a továbbiakban: megtámadott ítélet) elutasította a GCP által benyújtott keresetet.

5 2017. július 13-i Groupe Canal + kontra Bizottság végzés, T-873/16, nem tették közzé, EU:T:2017:556.

6 2018. december 12-i Groupe Canal + kontra Bizottság ítélet (T-873/16, EU:T:2018:904).

C. A Bíróság előtti eljárás és a felek kérelmei

28. A 2019. február 15-én benyújtott fellebbezésében a GCP a Bíróság Alapokmányának 56. cikke értelmében a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezése iránti jogorvoslattal élt.

29. A fellebbezése révén a GCP a következőket kéri a Bíróságtól: helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben az elutasította a vitatott határozat megsemmisítése iránt benyújtott keresetet, és a GCP-t kötelezte a költségek viselésére; semmisítse meg a fellebbezés tárgyát képező határozatot; a Bizottságot kötelezze az összes költség viselésére.

30. A Bizottság azt kéri a Bíróságtól, hogy utasítsa el a GCP által benyújtott fellebbezést, és őt kötelezze a költségek viselésére.

31. A GCP oldalán az eljárásba beavatkozó Francia Köztársaság azt kéri a Bíróságtól, hogy teljes egészében helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, és vonja le ebből az összes vonatkozó szükséges következtetést.

32. A GCP oldalán beavatkozó UPC azt kéri a Bíróságtól, hogy helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben az elutasította a GCP által a vitatott határozat megsemmisítése iránt benyújtott keresetet, és az utóbbit kötelezte a költségek viselésére; semmisítse meg a vitatott határozatot, és a Bizottságot kötelezze a UPC részéről felmerült valamennyi költség viselésére.

33. Az EFADs a GCP keresetét támogatva azt kéri a Bíróságtól, hogy állapítsa meg a kereset teljes megalapozottságát, helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben az elutasította a GCP által a vitatott határozat megsemmisítése iránt benyújtott keresetet, és az utóbbit kötelezte a költségek viselésére; semmisítse meg a vitatott határozatot, és mindenesetre a Bizottságot kötelezze az EFADs részéről felmerült valamennyi költség viselésére.

34. A Bizottság oldalán beavatkozó BEUC azt kéri a Bíróságtól, hogy utasítsa el a fellebbezést teljes egészében, és a GCP-t kötelezze a BEUC részéről felmerült valamennyi költség viselésére.

IV. A fellebbezés vizsgálata

35. A GCP fellebbezésének alátámasztásaként négy jogalapra hivatkozik: 1) az első jogalap a Törvényszék által annak megállapításával elkövetett téves jogalkalmazásra vonatkozik, hogy a Bizottság a vitatott határozatban nem követett el hatáskörrel való visszaélést; 2) a második jogalap a kontradiktórius eljárás elvének a Törvényszék által történő megsértésére vonatkozik; 3) a harmadik jogalap a Törvényszék által az indokolás hiányával, valamint a tények hiányos vizsgálatával kapcsolatban elkövetett téves jogalkalmazásra vonatkozik; 4) a negyedik jogalap az 1/2003 rendelet 9. cikkének és az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikkel kapcsolatos eljárások lefolytatására vonatkozó legjobb gyakorlatokról szóló bizottsági közlemény[7] (a továbbiakban: legjobb gyakorlatok) 128. pontjának a Törvényszék által történő téves értelmezésre vonatkozik.

36. A Bíróság kérésének megfelelően elemzésemet a harmadik fellebbezési jogalapra (különösen annak azon kérdést felvető első részére, hogy a Bizottságnak az 1/2003 rendelet 9. cikke szerinti határozat meghozatalakor figyelembe kell-e vennie az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének alkalmazására vonatkozó szempontokat) és a negyedik fellebbezési jogalapra összpontosítom.

7 HL 2011. C 308., 6. o.

A. A harmadik jogalapról, amelyben a fellebbező úgy véli, hogy a Törvényszék téves jogalkalmazást követett el, amely az indokolás hiányában, valamint a tények hiányos vizsgálatában áll

1. A felek érvei

37. Először is, az EFADs és a Francia Köztársaság által támogatott GCP úgy véli, hogy a Törvényszék téves jogalkalmazást követett el, amikor (a megtámadott ítélet 39. pontjában) megállapította, hogy a vitatott határozat jogszerűségének ellenőrzése csak az alábbi három kérdésre vonatkozhat: a) a vitatott határozatban bemutatott körülmények ébresztenek-e versennyel kapcsolatos aggályokat; b) igenlő válasz esetén a kötelezővé tett kötelezettségvállalások eloszlatják-e ezeket az aggályokat; c) a Paramount nem ajánlott-e fel az ezen aggályok eloszlatására ugyanúgy alkalmas, az elfogadottaknál kevésbé terhes kötelezettségvállalásokat.

38. Másodszor, a fent hivatkozott felek szerint a Törvényszék hibát követett el, amikor (a megtámadott ítélet 62–66. pontjában) megállapította, hogy az a kérdés, hogy a szóban forgó aggályokat előidéző magatartás megfelel-e az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének alkalmazása tekintetében fennálló együttes feltételeknek, idegennek bizonyul a vitatott határozathoz hasonló határozatnak magától a jellegétől.

39. Álláspontjuk alátámasztásaként a hivatkozott felek arra emlékeztetnek, hogy a 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítéletből (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 53. pont) az következik, hogy annak értékelésénél, hogy valamely vállalkozások közötti megállapodás elegendő károssági fokot mutat-e ahhoz, hogy az EUMSZ 101. cikk értelmében vett „cél általi” versenykorlátozásnak kelljen tekinteni, azt a jogi és gazdasági hátteret kell figyelmesen megvizsgálni, amelybe a megállapodás illeszkedik, figyelembe véve az érintett termékek vagy szolgáltatások jellegét, valamint az érintett piac vagy piacok működésének és szerkezetének tényleges feltételeit is. A Törvényszék feladata lett volna tehát annak megállapítása, hogy a hivatkozott bizonyítékok magukban foglalják-e az összetett helyzet értékeléséhez szükséges valamennyi információt.

40. Ebből szerintük az következik, hogy a Törvényszék – azzal, hogy nem foglalkozott azon jogalappal, amely szerint a Bizottság nem vette figyelembe azt a francia jogi és gazdasági hátteret, amelybe a vitatott rendelkezések illeszkedtek – megsértette indokolási kötelezettségét.

41. A Francia Köztársaság az indokolás hiányával kapcsolatban hozzáteszi, hogy a Törvényszék nem határozta meg világosan a versennyel kapcsolatos azon aggályait, amelyek igazolhatták volna az 1/2003 rendelet 9. cikke szerinti határozat elfogadását, mivel elmulasztotta annak megvizsgálását, hogy a releváns rendelkezések elegendőek-e ahhoz, hogy azok egyértelműen „cél általi” versenykorlátozásnak minősüljenek. E tekintetben nem elegendő általánosságban a Bíróságnak a műholdas közvetítés területi korlátozására vonatkozó ítélkezési gyakorlatára hivatkozni. Emellett a kulturális sokszínűség védelmének célkitűzése elválaszthatatlan azon jogi és gazdasági környezettől, amelybe a releváns rendelkezések illeszkednek, és az nem korlátozható az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdése szerinti vizsgálatra.

42. A GCP hozzáteszi, hogy a Törvényszék nem tartotta tiszteletben a releváns rendelkezések jogi és gazdasági környezetének figyelembevételére vonatkozó kötelezettségét, mivel annak megállapítására szorítkozott (a megtámadott ítélet 40–42. pontja), hogy az abszolút területi kizárólagosságot eredményező releváns rendelkezések a tartalmuk, céljuk, valamint a jogi és gazdasági összefüggésük tekintetében a határokon átnyúló verseny valamennyi formájának kizárására irányulnak, és hogy ez elegendő a Bizottság aggályainak igazolására.

43. E tekintetben a UPC hozzáteszi, hogy a Törvényszék nem vette figyelembe a szerzői jog sajátosságait. Figyelmen kívül hagyta ugyanis azt a tényt, hogy az engedéllyel lefedett területen kívüli passzív értékesítések iránti kérések elfogadása az engedély megsértését jelentené. Emellett a szerzői jogban nincs értelme különbséget tenni az „abszolút” és a „relatív” hatályú engedélyezéshez való kizárólagos jog között, mivel jogilag lehetetlen, valamint a nemzetközi, európai és nemzeti szerzői jogi rendelkezésekkel ellentétes lenne, ha egyfelől elismernénk a kedvezményezettek azon jogát, hogy meghatározott területre engedélyezzék a valamely piaci szereplővel való jogügyleteket, másfelől pedig megtiltanánk velük szemben, hogy az e piaci szereplő részére adott engedély feltételeit betartathassák.

44. Az EFADs azt állítja, hogy a Törvényszék figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a területi korlátozó intézkedések eltörlése olyan helyzethez vezethet, amelyben a két szerződő fél nem foglalhatja a szerződésekbe mindazt, amit a szerzői jog részükre biztosít: a passzív értékesítések továbbra is tiltottak maradnának, e rendelkezések hiányában is, mivel az engedély jogosultja nem rendelkezne a műveknek az engedéllyel lefedett területen kívüli terjesztéséhez szükséges jogokkal.

45. A Francia Köztársaság kiemeli, hogy a szerzői jog nemcsak a díjazáshoz való jog, hanem a szerzők azon jogának biztosítására is irányul, hogy meghatározzák a műveik hasznosításának feltételeit, előmozdítsák a szellemi alkotást és a kulturális sokszínűséget.

46. A UPC azt állítja, hogy a Törvényszék nem vette figyelembe azt a tényt, hogy Franciaországban a műsorszolgáltatók, a forgalmazók, a műsorszolgáltatási platformok és a média tekintetében uniós jogon alapuló különös rendelkezéseket állapítottak meg, és hogy e szabályok szükségszerűen területi korlátozásokat eredményeznek. Különösen a helyben történő gyártásra és terjesztésre irányuló befektetésekre vonatkozó azon kötelezettségekről van szó, amelyek célja a sokszínűség előmozdítása az európai és az eredeti francia nyelvű művek gyártása, valamint forgalmazása területén. A Törvényszék emellett elmulasztotta figyelembe venni azt a tényt, hogy az interneten elérhetővé tett immateriális tartalmak tekintetében nincs különbség az „aktív” és a „passzív” értékesítés között. Tekintettel ugyanis arra, hogy a végső felhasználók könnyedén hozzáférnek a weboldalakhoz, időben teljesen egybeesik a fogyasztói kérés és a kért tartalom szolgáltatása.

47. Ami a 2011. október 4-i Football Association Premier League és társai ítéletet (C-403/08 és C-429/08, EU:C:2011:631) illeti, a GCP, akihez csatlakozott a UPC és a Francia Köztársaság is, azt állítja, hogy abból kitűnik, hogy e rendelkezések jogi és gazdasági hátterének figyelembevétele a versenykorlátozás fennállásának kizárásához vagy a megállapodás joghatásai elemzésének előírásához vezethet (140. pont). A Törvényszék tehát tévesen alkalmazta a jogot, amikor elsődlegesen a fent hivatkozott Premier League ítéletre támaszkodott, amely nem a filmipari ágazatra vonatkozott (a megtámadott ítélet 43–50. pontja), és elmulasztotta megvizsgálni a filmipari ágazat konkrét jogi és gazdasági hátterét, amelynek jelentőségét a Bíróság ezzel szemben az 1982. október 6-i Coditel és társai ítéletében (262/81, EU:C:1982:334, 15. és 16. pont, a továbbiakban: Coditel II ítélet) állapította meg. Ebben az ítéletben ugyanis a Bíróság kiemeli, hogy a filmipart Európában jellemző tényezők (különösen a különböző kulturális kifejezésmóddal rendelkező közönség részére készített szinkronizálásra vagy feliratozásra, a televíziós közvetítési lehetőségekre és a pénzügyi finanszírozásra vonatkozó tényezők) azt mutatják, hogy a kizárólagos képviseletre vonatkozó engedély önmagában nem gátolja, korlátozza vagy torzítja a versenyt.

48. Az EFADS a UPC-vel és a Francia Köztársasággal együtt kiemeli, hogy a stúdiók saját forrásaiból finanszírozott amerikai művektől eltérően a független európai audiovizuális művek finanszírozása nagyrészt a kizárólagos jogoknak területről területre nemzetközi értékesítési ügynökök, forgalmazók vagy szolgáltatók részére történő értékesítéséből ered, akik a kizárólagos felhasználási jog ellenében vállalják, hogy hozzájárulnak a mű előzetes finanszírozásához. E szereplők a mű gyártását megelőzően nyújtanak támogatást a jövőbeli műveknek a területükön bekövetkező lehetséges sikerének becslése alapján, és minimális nézőszámot biztosítanak. Ezen előfinanszírozási eljárás elengedhetetlen a magas színvonalú tartalom gyártásához szükséges források megszerzéséhez és az új művek gyártására irányuló befektetést lehetővé tevő bevételek megteremtéséhez. A fizetős televízió és az online szolgáltatók tehát

csak akkor finanszíroznak együttesen egy filmet, ha az EGT egyes területein abszolút kizárólagos jogot kapnak e film felhasználása tekintetében. A kiemelt kockázatú piacon a területi kizárólagosság alkalmazása a bizonytalanság csökkentését és a befektetési kockázat mérséklését szolgálja. A filmek finanszírozása tehát eltér a Football League Premier League ítélet tárgyát is képező sportesemények finanszírozásától: a sportesemények közvetítésére vonatkozó kizárólagos területi engedélyek alkalmazása a nyereség maximalizálására és nem egyszerűen a megfelelő támogatás megszerzésére irányul. Az EFADs hozzáteszi, hogy a Törvényszék figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a passzív értékesítéseket tiltó rendelkezések törlése és az ebből eredő területi korlátozó intézkedések olyan helyzethez vezethetnek, amelyben a két szerződő fél nem foglalhatja a szerződésekbe mindazt, amit egyébként a szerzői jog részükre biztosít. A passzív értékesítések ugyanis továbbra is tiltottak maradnának e rendelkezések hiányában is, mivel az engedély jogosultja nem rendelkezne a műveknek az engedéllyel lefedett területen kívüli terjesztéséhez szükséges jogokkal. A UPC úgy véli továbbá, hogy a területi kizárólagosság tiszteletben tartására vonatkozó szerződéses biztosíték hiánya gyakorlatilag megegyezik az engedély kizárólagosságának hiányával. Az engedély kizárólagossága a tiszteletben tartását biztosító szerződéses biztosítékok nélkül ugyanis nem értékelhető és ellentételezhető ilyenként. A jogosult és a szolgáltató közötti megállapodás ugyanis az átadott területi kizárólagosságon és annak biztosításán alapul, hogy a versenytársak nem közvetítenek a felhasználási engedéllyel érintett területen a kizárólagosság időtartama alatt.

49. A GCP emellett arra hivatkozik, hogy a Törvényszék megsértette az indokolási kötelezettségét, mivel a hivatkozott Coditel II ítéletben kifejtett megfontolások ellenére nem adott magyarázatot arra vonatkozóan, hogy a Bizottság által megállapított, versennyel kapcsolatos aggályok miért megalapozottak.

50. A GCP az EFAD-dal együtt másodszor azt állítja, hogy a Törvényszék – miután megállapította (a megtámadott ítélet 57. és 69. pontja), hogy a csoportnak a franciaországi ügyfelektől származó bevételeinek esetleges csökkenését kompenzálhatja az, hogy a csoport ezentúl szabadon fordulhat az EGT egészében található ügyfelekhez – nem vette figyelembe az ágazat sajátosságait, és nem vizsgálta meg valamennyi releváns tényt. A Törvényszék nem vette figyelembe többek között az Oxera tanulmányt,[8] amelyből az következik, hogy a kizárólagos területi jogok elengedhetetlenek az európai film finanszírozásához az Unión belüli különböző kulturális hagyományok miatt, hogy ezeknek a filmeknek az értéke tagállamonként vagy nyelvterületenként eltérő, hogy az európai filmek gyártását és ezáltal az európai szintű kulturális sokszínűséget elsősorban a műsorszolgáltatók finanszírozzák az abszolút területi védelem rendszere alapján. A bevétel csökkenését tehát nem kompenzálhatja az abszolút kizárólagosság megszűnése, mivel a franciaországi fogyasztók elsősorban az olyan piaci szereplőknél való előfizetést választanák, akik elsődlegesen angol nyelvű tartalmakat közvetítenek.

51. Az EFADs hozzáteszi, hogy a több területre kiterjedő engedély költsége magasabb, és így az ténylegesen elérhetetlen. Az új előfizetőknek a forgalmazó vagy szolgáltató hagyományos területén kívül történő megszerzésének költsége a szolgáltató választási szabadságának drasztikus csökkentését eredményezné a gyártás tekintetében. A szolgáltatókat ugyanis arra ösztönzi, hogy összpontosítsanak a lehető legszélesebb körű terjesztési lehetőséggel megvalósuló, azaz a „nagyközönségnek” szóló, lehetőleg angol nyelvű produkciókra. A releváns rendelkezések tehát fontos tényezőt képeznek az európai kulturális sokszínűségnek az Unió által támogatott előmozdítása terén. A Francia Köztársaság hozzáteszi, hogy a sokszínűség védelmére irányuló célkitűzés elválaszthatatlan azon jogi és gazdasági környezettől, amelybe a releváns rendelkezések illeszkednek, és az nem korlátozható az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdése szerinti vizsgálatra. Az EFADs úgy véli továbbá, hogy Franciaországban a GCP az európai művek gyártására irányuló kötelezettség hatálya alá tartozik. Az angol nyelvű és nagyközönség részére szóló tartalmakat gyártó jelentős szolgáltatókkal való versenyben a bevétele és az előfizetőinek száma csökkenne, és ez nem tenné lehetővé számára, hogy más európai országokban felhasználási engedélyt szerezzen. Az európai kínálat passzív értékesítéséből származó

8 „The impact of cross border to audiovisual content of EU consumers”, amelyet a GCP nyújtott be.

kisebb bevételek semmilyen módon nem kompenzálják a bevételkiesést és a helyi szolgáltatók előfizetéseit. A kizárólagosság hiánya azokat a platformokat részesíti előnyben, amelyek már globális szinten rendelkeznek előfizetőkkel az európai szereplők kárára, amelyeknek az új ügyfelek felkutatására vonatkozó lehetősége korlátozott lenne. A UPC kiemeli, hogy mindez a nemzetközi gyártócsoportok tárgyalási erejét erősíti a független francia gyártókkal szemben, és az ajánlatoknak a nagyobb befolyással rendelkező szolgáltatók kezében való koncentrálódását eredményezi. Emellett a fizetős televíziós csatornák passzív értékesítései esetén a szerzői jogi díjakra vonatkozó tárgyalás nem egyetlen, hanem számos műre vonatkozik, ami további bonyodalmakkal jár. További bonyodalom származna a hozzáadottérték-adó alkalmazásából, amelynek mértéke tagállamról tagállamra változik. A Francia Köztársaság hozzáteszi, hogy a megfelelő szerzői jogi díj nemcsak azon személyek tényleges és lehetséges számához észszerűen kapcsolódó díjat jelenti, akik igénybe veszik vagy igénybe kívánják venni a kínált szolgáltatást, hanem azokat a költségeket is magában foglalja, amelyek a művek terjesztésének az egyes nemzeti piacok különleges igényeihez való hozzáigazításával kapcsolatosak. Emellett az audiovizuális művek fogadásához szükséges technológia hamisítható is, és így az nem teszi lehetővé a tényleges és lehetséges közönség meghatározását a vásárlói igények származási ország szerinti felosztásával. Mindenesetre a GCP részére adott engedélyekhez kapcsolódó területi korlátok nem teszik lehetővé számára, hogy szabadon forduljon az összes tagállamban található ügyfélhez.

52. Ennélfogva a GCP szerint a Törvényszék nem indokolta megfelelően a kulturális sokszínűségre és a műveknek a fogyasztó nyelvén történő forgalmazásának szükségességére vonatkozó jogalapot.

53. A BEUC által támogatott Bizottság először is úgy véli, hogy a megtámadott ítélet 49–58. és 118. pontjában foglalt információkból az következik, hogy a Törvényszék részletesen vizsgálta azt a jogi és gazdasági környezetet, amelybe a releváns rendelkezések illeszkednek, és úgy vélte, hogy e környezet nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy e rendelkezések nem alkalmasak a verseny korlátozására. A Törvényszék tehát válaszolt a GCP érveire.

54. Emellett a Bizottság szerint a hivatkozott Premier League ítéletből (140. pont) kitűnik, hogy az az elv, amely szerint a nemzeti piacok nemzeti határok mentén való felosztására irányuló megállapodást olyannak kell tekinteni, amelynek célja a verseny korlátozása, teljességgel alkalmazható a műsorsugárzási szolgáltatás határon átnyúló nyújtására. Egyetlen különös rendszer sem alkalmazható tehát a filmipari ágazatra.

55. Ami a fent hivatkozott Coditel II ítéletet illeti, az kizárólag annak megállapítására szorítkozik, hogy önmagában nincs versenyellenes célja egy olyan megállapodásnak, amely egyetlen engedélyesre ruházza a valamely műnek az egyik tagállamból történő közvetítésére vonatkozó kizárólagos jogot, és így megtiltja annak mások általi terjesztését egy meghatározott időtartamon belül. Ezzel szemben, amennyiben egy ilyen típusú megállapodás olyan további kötelezettségeket tartalmaz, amelyek az engedély felhasználása területi korlátai tiszteletben tartásának biztosítására irányulnak, e kötelezettségek célja főszabályként a verseny korlátozása. Emellett a hivatkozott Coditel II ítélet olyan helyzetre vonatkozott, amelyben a forgalmazók anélkül közvetítették a művet a közönség részére, hogy az ahhoz az e közvetítés kiindulópontja szerinti tagállamban szükséges jogokkal rendelkeztek volna, és hogy ezért díjat fizettek volna. Ez a helyzet eltér a jelen ügyben fennálló esettől, ahol a Sky a Bizottság által kötelezővé tett kötelezettségvállalásokat követően a televíziós műsorszolgáltatásait nyújthatja műholdon keresztül az EGK területén, de az Egyesült Királyságon és Írországon kívül lakóhellyel rendelkező fogyasztók részére a hatályos rendeleti előírásokat tiszteletben tartva, az érintett területekre vonatkozó szükséges jogokkal és megfizetve a megfelelő díjat, amely figyelembe veszi a többi tagállam tényleges és potenciális közönségét.

56. Ennélfogva a Törvényszék különbséget tett a Coditel ítélet és a Football League Premier League ítélet háttere között, és helyesen utalt az utóbbira a jelen ügyben.

57. A Bizottság másodszor úgy véli, hogy a Törvényszék nem volt köteles határozatában az Oxera tanulmányban foglaltakra támaszkodni, mivel léteznek a megfelelő szerzői jogi díjat biztosító, a nemzeti piacok felosztásától eltérő módszerek, úgymint a tényleges vagy lehetséges közönség figyelembevétele mind a szolgáltatás helye szerinti tagállamban, mind bármely más tagállamban, amely a dekóder készülék megléte vagy a számítógép IP címe alapján határozható meg, vagy a díjazás újratárgyalásának lehetősége, ha a felhasználási engedély tartalmának értékét azon jelentős számú igény befolyásolja, amely nem a szolgáltatás helye szerinti tagállamon kívüli fogyasztóktól származik. Emellett az Oxera tanulmány nem tartalmaz semmilyen konkrét elemzést a kötelezettségvállalások következményeinek a kulturális sokszínűségre kifejtett hatására vonatkozóan.

58. Harmadszor, a Bizottság megjegyzi, hogy a GCP-nek a kötelezettségvállalások következményeinek a kulturális sokszínűségre kifejtett hatására vonatkozó érve azon az előfeltevésen alapul, hogy a vitatott határozat arra vezeti a nézőket, hogy elsősorban olyan piaci szereplőkkel kössenek előfizetési szerződést, amelyek elsődlegesen angol nyelvű tartalmakat közvetítenek. Mindazonáltal sok néző dönthet úgy is, hogy nem a saját tagállamán kívül letelepedett televíziós műsorszolgáltató közvetítési szolgáltatásait veszi igénybe nyelvi és kulturális okokból. A BEUC hozzáteszi, hogy a francia lakosságnak csak 20%-a rendelkezik az ahhoz szükséges képességekkel, hogy feliratozás nélkül kövesse és megértse az idegen nyelvű audiovizuális műveket. A Bizottság és a BEUC szerint a Törvényszék helyesen állapította meg (a megtámadott ítélet 57. és 69. pontja), hogy a vitatott határozat inkább hozzájárul a kulturális sokszínűség előmozdítására irányuló célkitűzéshez, mintsem sérti azt, mivel a kötelezettségvállalások új lehetőségeket kínálnak a fogyasztók részére ahhoz, hogy hozzáférjenek a Paramount tartalmaihoz.

59. A BEUC úgy véli továbbá, hogy a harmadik jogalap nyilvánvalóan elfogadhatatlan, mivel bár e jogalap a megtámadott ítéletben elkövetett téves jogalkalmazásra hivatkozik, a GCP által felhozott érvek néhány bizonyíték Törvényszék általi értékelésének vitatására irányulnak. A GCP az első fokon felhozott érvek megismétlésére szorítkozott, amelyek a területi kizárólagosságnak a filmipari ágazat finanszírozása érdekében fennálló állítólagos szükségességére vonatkoznak.

2. Értékelések

60. Célszerűnek tartom, hogy előzetes észrevételt tegyek a jelen ügy tárgyára és terjedelmére vonatkozóan annak tisztázása érdekében, hogy a területi alapú tartalomkorlátozás[9] tilalmának általános (jogpolitikai) kérdése nem esik egybe a jelen ügy tárgyát képező különös helyzettel.[10] A Bíróság feladata a Törvényszék azon ítéletének a fellebbezés keretében történő felülvizsgálata, amely megerősítette a Bizottság határozatának jogszerűségét. Ez a határozat az 1/2003 rendelet 9. cikke szerinti eljárás keretében elfogadta és kötelezővé tette a Paramount által néhány olyan szerződéses rendelkezés módosítására vonatkozóan tett kötelezettségvállalásokat, amelyek egyes európai műsorszolgáltatók részére abszolút területi kizárólagosságot biztosítottak az értékesítés tárgyát képező termékekre vonatkozóan. E kötelezettségvállalások, amelyek tehát meghatározott szerződéses rendelkezésekre utalnak, és időben korlátozottak (2016. júliustól 2021. júliusig szólnak), a tárgyban és időben való korlátozásuk miatt nem érintik a területi alapú tartalomkorlátozás tilalmának általános kérdését az audiovizuális ágazatban, amely jelenleg nem tartozik a legújabb 2018/302 rendelet hatálya alá, amelyet ugyanakkor a hatálybalépésétől számított két éven belül felül kell vizsgálni.

9 E tekintetben legújabban: a belső piacon belül a vevő állampolgársága, lakóhelye vagy letelepedési helye alapján történő indokolatlan területi alapú tartalomkorlátozással és a megkülönböztetés egyéb formáival szembeni fellépésről, valamint a 2006/2004/EK és az (EU) 2017/2394 rendelet, továbbá a 2009/22/EK irányelv módosításáról szóló, 2018. február 28-i (EU) 2018/302 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2018. március 2., L 60I, 1–15. o.; helyesbítések: HL 2018. L 66., 1. o.; HL 2018. L 83., 20. o.).

10 Lásd a Bizottság ellenkérelmét, amelynek 11. pontjában az olvasható, hogy „a vitatott határozat nem a »területi tartalomkorlátozás« »céljára« vonatkozik a »szolgáltatásokat« vagy az »audiovizuális tartalmakat« illetően (a kereset 19., 20. és 23. pontja), hanem csak a Paramount által a Sky részére adott felhasználási engedély által lefedett területen kívüli passzív értékesítésekre vonatkozó szerződéses korlátozásokra”.

61. A harmadik fellebbezési jogalapban lényegében azt róják fel a Törvényszéknek, hogy nem kifogásolta 1) azt a tényt, hogy a Bizottság nem vette megfelelően figyelembe azt a jogi és gazdasági környezetet, amelybe a versennyel kapcsolatosan kifejtett aggályok illeszkedtek; 2) azt a tényt, hogy a Bizottság emellett úgy ítélte meg, hogy az eljárásba belépő GCP kifejezett kérelme ellenére nem alkalmazhatóak az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdése szerinti körülmények, amelyek ellensúlyoznák a vitatott magatartás állítólagosan versenyellenes jellegét.

62. A Bírósági ítélkezési gyakorlata szerint a Bizottság akkor fogadhat el kötelezettségvállalási határozatot, ha három feltétel teljesül[11]: 1) a Bizottságnak annak megállapítása nélkül kell megfogalmaznia a versennyel kapcsolatos aggályait, hogy a magatartás jogsértést jelent-e; 2) a vállalkozás olyan kötelezettségvállalásokat ajánl fel, amelyek megfelelő választ adnak a Bizottság által kifejezett aggályokra; 3) a kötelezettségvállalást elfogadó határozatnak pedig tiszteletben kell tartania az arányosság elvét, amely az uniós jog alapelveként az uniós intézmények valamennyi jogi aktusa tekintetében a jogszerűség kritériumának minősül, beleértve azon határozatokat is, amelyeket a Bizottság versenyhatósági minőségében fogad el.

63. Fontos kiemelni, hogy az 1/2003 rendelet 9. cikke alapján – különösen a (13) preambulumbekezdés fényében értelmezve – „a Bizottságot nem terheli az a kötelezettség, hogy minősítse, illetve megállapítsa a jogsértést, mivel szerepe arra korlátozódik, hogy az előzetes értékelése során megfogalmazott problémák tükrében és az általa elérendő célokra tekintettel vizsgálja meg és adott esetben fogadja el az érintett vállalkozások által felkínált kötelezettségvállalásokat”.[12]

64. Ennek keretében az arányosság elvének a Bizottság általi alkalmazása „arra korlátozódik, hogy meggyőződjön arról, hogy a kérdéses kötelezettségvállalások eloszlatják azon aggályokat, amelyeket az érintett vállalkozásokkal közölt, valamint arról, hogy e vállalkozások nem ajánlottak fel az ezen aggályok eloszlatására ugyanúgy alkalmas, kevésbé terhes kötelezettségvállalásokat. Ugyanakkor ennek vizsgálata során a Bizottságnak figyelembe kell vennie a harmadik felek érdekeit”.[13]

65. A Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján a kötelezettségvállalásokkal kapcsolatos bizottsági döntéshozatali eljárást alkotó három szakasz mindegyike olyan fontos kérdéseket vet fel, amelyeket a Bíróságnak tisztáznia kell. Másodlagosan kiemelem, hogy e kérdések tisztázása még inkább elengedhetetlen a versenyjogi szabályok végrehajtásának decentralizált rendszere esetén.

66. Először is tisztázni kell, hogy mit kell a „versennyel kapcsolatos aggály” alatt érteni, és következésképpen meddig terjed a Bíróság által elvégzendő bírósági felülvizsgálat. E tekintetben figyelembe kell venni, hogy mivel a kötelezettségvállalási határozat elfogadásánál nem elvárás a jogsértés megállapítása, a Bizottság mentesül az alapos vizsgálat és indokolás kötelezettsége alól, amely rendes körülmények között terhelné őt a versenyjogi jogsértés megállapítására irányuló eljárásban. Ily módon teljesülhet az 1/2003 rendelet hivatkozott 9. cikke alapját képező követelmény, amely a pergazdaságosság célkitűzésének azáltal történő elérését jelenti, hogy az EUM-Szerződésben foglalt versenyszabályok hatékony alkalmazását valósítják meg gyorsan és korlátozott erőforrás igénybevételével (ahogyan azt a Törvényszék is kifejezetten elismerte különösen a megtámadott ítélet 99. pontjában). Ezen eszköz alkalmazása lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy felszabadítsa azokat a forrásokat, amelyeket olyan más esetek elbírálásánál használhat fel, amelyek megkövetelik a jogsértés fennállására vagy annak hiányára vonatkozó határozatot az 1/2003 rendelet 7. cikke alapján.[14] Ezzel párhuzamosan azok a vállalkozások, amelyek önállóan döntenek arról, hogy kötelezettségvállalásokat tesznek, „tudatosan elfogadják, hogy engedményeik meghaladhatják azt, amit maga a Bizottság

11 Lásd legutóbb: 2010. június 29-i Bizottság kontra Alrosa ítélet (C-441/07 P, EU:C:2010:377, 40. és azt követő pontok).

12 2010. június 29-i Bizottság kontra Alrosa ítélet (C-441/07 P, EU:C:2010:377) 40. pont.

13 2010. június 29-i Bizottság kontra Alrosa ítélet (C-441/07 P, EU:C:2010:377) 41. pont.

14 Azon támogatható észrevétel tekintetében, amely szerint szemben az 1/2003 rendelet 9. cikke szerinti eljárással, amelyben a Bizottság a felek által önkéntesen felajánlott kötelezettségvállalásokra támaszkodik, „a 7. cikk szerinti határozat keretében adott esetben [a Bizottságnak] magának kell a megoldáshoz szükséges intézkedéseket javasolnia, ami lényegesen alaposabb és hosszadalmasabb vizsgálatot igényel, és a tényállás átfogóbb értékelését igényli”, lásd: Kokott főtanácsnok Bizottság kontra Alrosa ügyre vonatkozó indítványa (C-441/07 P, EU:C:2009:555), 51. pont.

követelhetne meg tőlük egy, az e rendelet 7. cikkének megfelelően, alapos vizsgálatot követően elfogadandó határozatban. Viszont az e vállalkozásokkal szemben a Szerződés megsértése miatt indult eljárás befejezése lehetővé teszi számukra, hogy elkerüljék a versenyjog megsértésének megállapítását és a bírság esetleges kiszabását”. [15]

67. Következésképpen a Bizottság anélkül hozhatja meg a kötelezettségvállalások elfogadására irányuló határozatát, hogy a versenyellenes kárt megalapozott elmélettel támasztaná alá, ami egyébként rendes körülmények között kötelező. Még ha el is fogadható, hogy nem szükséges megalapozott kárelmélet, ez nem jelenti azt, hogy a versenyellenes kár megfelelő helyreállítása nem szükséges. A Bizottságnak a rendes körülmények között elvárt vizsgálati és indokolási kötelezettség terhe alóli felszabadítása nem igazolhatja a bizottsági aggályoknak egy puszta elvi kérelemmé vagy egyébként egy vizsgálattal és indokolással alá nem támasztott nyilatkozattá való átalakítását, amely aggályok leegyszerűsíthetők, de egyébként valósnak és arra alkalmasnak kell lenniük, hogy választ adjanak az eljárás során felmerült kérdésekre. A számomra kulcsfontosságúnak tűnő szempont az, hogy az 1/2003 rendelet 9. cikkében foglalt pergazdaságosság követelményét egyensúlyba kell hozni az uniós versenyjogban meglévő más követelményekkel. Szerepet játszik ugyanis a vizsgálat alá vont vállalkozás védelemhez való jogának tiszteletben tartása is, amely vállalkozás bár természetesen önállóan választja a kötelezettségvállalás felajánlásának lehetőségét, de ezt a választást olyan környezetben kell megtennie, amely biztosítja, hogy a Bizottság a kötelezettségvállalások elfogadásához vezető határozatait olyan eljárásban hozza meg, amelyben a vállalkozásnak a védekezéshez felhozott érveit ténylegesen figyelembe vette, és azok a helyesen megállapított „jogsértés lehetőségén” alapulnak. Ellenkező esetben a versenyjogi rendszert súlyos negatív következményeknek tennék ki a kiszámíthatóság és jogszerűség tekintetében.

68. Pontosabban a hatékonyság vonatkozásában ellentmondás áll fenn, amely nem elhanyagolható. A kötelezettségvállalások elfogadására irányuló eljárásokat, ahogyan azt már említettem, a versenyjog hatékonyságának növelése érdekében vezették be. A Bizottság és a nemzeti hatóságok gyakorlata e szempontból bizonyította azok hasznosságát. Mindazonáltal ezen eszköz kiterjesztett és gyakorlatilag korlátok nélküli alkalmazása a versenyjog terén nagy fokú bizonytalanságot eredményezhet: melyek a versenyellenes magatartás formái a kötelezettségvállalási határozatok fényében? Mi egyeztethető össze a versenyjoggal, és mi tiltott ezzel szemben? Emellett elkerülendő, hogy a Bizottság és a nemzeti hatóságok kísértésbe essenek a szabályozást illetően, és a kötelezettségvállalási határozatokat a versenyellenes magatartásokkal szembeni fellépés helyett inkább arra használják, hogy meghatározott formát adjanak a gazdasági kapcsolatoknak a piacon.

69. Mindez a versenyjog kiszámíthatóságának elvesztéséhez vezethet, és végső soron a jogszerűségén túl a hatékonyságát gyengíti. Emiatt szükséges, hogy a kötelezettségvállalások elfogadására irányuló határozatokat mindig az európai és nemzeti bíróságok által őrzött jogi korlátok rendszerében tartsák, amelyek alapján e határozatok anélkül válnak megfelelővé a versenyjogi rendelkezések végrehajtásának megerősítése terén, hogy azok túlzott mértékű és felesleges használatának kockázatát idéznék elő. [16]

70. Megállapítható tehát, hogy a kötelezettségvállalásokat elfogadó határozatnak a „jogsértés lehetőségén” kell alapulnia, azaz a vállalkozások által tanúsított magatartás és azon környezet értékelésén, amelybe az illeszkedik, amely értékelés lehetővé teszi, hogy a szóban forgó vállalkozásoknak felróható, versenyellenes kárt, még ha nem is állapították meg, lehetségesnek és ténylegesen valószínűsíthetőnek tekinthessék. Nincs megállapítás, de a Bizottság nem szorítkozhat feltevésekre, általános és meg nem vizsgált feltételezésekre, még ha összefoglaló módon is kerül arra sor, az eljárás során egyébként benyújtott anyag fényében.

15 2010. június 29-i Bizottság kontra Alrosa ítélet (C-441/07 P, EU:C:2010:377) 48. pont.

16 A jogbiztonság elve, mint általános jogelv, ahogyan az a 2019. június 24-i Popławski ítéletben (C-573/17, EU:C:2019:530, 75. pont) olvasható, szükségszerűen együtt jár „a bizalomvédelem elvével, és megköveteli egyrészt, hogy a jogszabályok egyértelműek és pontosak legyenek, másrészt hogy a jogalanyok előre láthassák azok alkalmazását”, 2019. szeptember 11-i Călin ítélet (C-676/17, EU:C:2019:700), 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Ugyanebben az értelemben lásd: 2019. december 19-i GRDF-ítélet (C-236/18, ECLI:EU:C:2019:1120, 42. pont).

71. Ha a fentiek elfogadhatók, akkor abból két következmény ered. Az első az, hogy ha az aggály cél általi jogsértésre vonatkozik, a Bizottság köteles figyelembe venni azt a gazdasági és jogi környezetet, amelybe a szóban forgó magatartás illeszkedik. A második pedig az, hogy ha a vizsgálat tárgyát képező magatartást tanúsító vállalkozás vagy az eljárásban más jogcímen részt vevő jogalanyok bizonyítékot szolgáltattak az elsőre versenyellenesnek tűnő magatartás igazolására, a Bizottságnak akár összegző jelleggel, de vizsgálnia kell ezeket a tényezőket a határozatában.

a) Azon jogi és gazdasági környezet elemzése, amelybe a versennyel kapcsolatos aggályok tárgyát képező magatartás illeszkedik

72. Az első pont a Bíróság ítélkezési gyakorlatához kapcsolódik, amely egyértelműen megállapította, hogy a jogsértés fennállása mindenképpen megköveteli azon jogi és gazdasági környezet elemzését, amelybe a szóban forgó magatartás illeszkedik. E tekintetben elegendő a gazdag ítélkezési gyakorlatra hivatkozni, amely a Cartes Bancaires [17] ítélettől a legújabb Generics ítéletig [18] terjed.

73. A jelen ügyben a Törvényszék – a Bizottságéval megegyező érveket (a vitatott határozat 43. és 44. pontja) kifejtve – elvégezte azon gazdasági és jogi környezet elemzését, amelybe a vitatott magatartás illeszkedik, figyelembe véve a filmipar finanszírozási rendszerének sajátosságait a szóban forgó televíziós műsorszolgáltatásra vonatkozó megállapodások céljának meghatározása során. A megtámadott ítélet ugyanis a 49–57. pontban azon jogi és gazdasági környezetet ismerteti, amelybe a releváns rendelkezések illeszkednek.

74. Az e tekintetben a hivatkozott Premier League ítéletre történő utalások a GCP és a fellebbező támogatása érdekében beavatkozó felek állításával szemben nem tévesek és nem is irrelevánsak.

75. A piacok felosztása ugyanis első ránézésre a versenyjogi szabályok megsértésének tekinthető a műsorszolgáltatási ágazatban is. [19] Méghozzá akkor is, amikor a szerződés tárgyát képező dolog szellemi tulajdonjogot érint. [20]

76. A Coditel II ítélet – amelyre a fellebbező is hivatkozik álláspontjának alátámasztása érdekében – nem támasztja alá a GCP által képviselt azon álláspontot, hogy a szóban forgó esetben nem áll fenn a versenyjogi szabályok megsértése, mivel ebben az ítéletben a Bíróság csak annak megállapítására szorítkozott, hogy „önmagában az a tény, hogy a film szerzői jog jogosultja egyetlen engedélyes részére ruházta át annak kizárólagos jogát, hogy képviselje őt valamely tagállam területén, és így megtiltsa a film mások által történő terjesztését meghatározott ideig, ugyanakkor nem elegendő annak megállapításához, hogy e szerződést a Szerződések által tiltott kartell céljának, eszközének vagy következményének kell tekinteni”. [21]

17 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet (C-67/13 P, EU:C:2014:2204), 55. pont.

18 2020. január 30-i Generics (UK) és társai ítélet (C-307/18, EU:C:2020:52), 82. pont.

19 2011. október 4-i Football Association Premier League és társai ítélet (C-403/08 és C-429/08, EU:C:2011:631), amelyben az olvasható, hogy „az a megállapodás, amely arra irányul, hogy visszaállítsa a tagállamok közötti kereskedelem nemzeti alapú felosztottságát, alkalmas arra, hogy gátolja a Szerződés azon célkitűzésének megvalósulását, hogy ezeket a nemzeti piacokat egy közös piac létrehozásával integrálja” (139. pont). Továbbá hogy „ez az ítélkezési gyakorlat teljességgel átültethetőnek bizonyult a műsorsugárzási szolgáltatás határon átnyúló nyújtására” (140. pont).

20 Ezt az értelmezési irányvonalat első alkalommal a Consten Grunding ítéletében képviselte a Bíróság, amelyben a lajstromozott védjegy odaítélése volt a területi védelem valamely forgalmazó részére történő biztosításának egyik eszköze, 1966. július 13-i Consten és Grundig kontra Bizottság ítélet (56/64 és 58/64, EU:C:1966:41); ezt követően 1982. június 8-i Nungesser és Eisele kontra Bizottság ítélet (258/78, EU:C:1982:211). A gyógyszeripari ágazat tekintetében lásd legújabban: 2020. január 30-i Generics (UK) és társai ítélet (C-307/18, EU:C:2020:52), amelynek 79. pontjában az olvasható, hogy „az ipari vagy kereskedelmi tulajdon mint jogintézmény, nem rendelkezik az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében foglalt megállapodás vagy összehangolt magatartás jellemzőivel, de gyakorlása a Szerződés tilalmainak hatálya alá eshet minden olyan esetben, amikor az a megállapodás tárgyát, eszközét és következményét képezi […] annak ellenére, hogy az a szellemi tulajdonjog jogszerű megnyilvánulását jelentheti, amely többek között lehetővé teszi a tulajdonosa számára, hogy megakadályozzon minden hamisítást”.

21 1982. október 6-i Coditel és társai ítélet (262/81, EU:C:1982:334), 15. pont.

77. A Premier League ügyben éppen annak megerősítéseként, hogy a két ítélet nem zárja ki kölcsönösen egymást, ahogyan azt a fellebbező álláspontja sugallni látszik, a Bíróság éppen a Coditel II ítéletre hivatkozik a fent hivatkozott elv megállapítása érdekében, azaz hogy a nemzeti piac felosztására irányuló megállapodások nem mindig tekinthetők a céljuknál fogva korlátozó jellegűnek, hozzátette azonban, hogy az olyan „kiegészítő kötelezettségek" fennállása, amelyek „abszolút" kizárólagosságot eredményeznek, céljuknál fogva versenykorlátozó megállapodássá teszi e megállapodásokat.

78. A megtámadott ítéletben tehát nem a Premier League ítélet jelen ügyre való automatikus kiterjesztéséről van szó, hanem csak az elvnek a Bíróság korábbi ítéleteivel összhangban történő alkalmazásáról.

79. Ennélfogva a magánszemélyek közötti megállapodás akkor tartozhat a versenykorlátozó megállapodások körébe, ha túllépi a szellemi tulajdonjogok által biztosítani kívánt előnyök lényeges elemeit.

80. Mindez csak abban az esetben áll fenn, ha az a jogi és gazdasági környezet, amelybe a kiegészítő megállapodások illeszkednek, kizárja azok jogszerűségét.

81. A Törvényszék által elvégzett elemzés (amely – ahogyan az már említésre került – a Bizottság elemzését fejti ki) megerősíti és alkalmazza ezt a megközelítést a jelen ügyre.

82. A Törvényszék ugyanis figyelembe vette a jogi és gazdasági hátteret, és közelebbről a filmipar finanszírozási rendszerének jellegzetességeit, és számos olyan alternatívát javasolt, amely a szóban forgó ágazatban megfelelő díjazást biztosíthat a szerzői jog jogosultja részére, meggyőzően bizonyítva, hogy a szerzői jog által védett művek megléte miatt az audiovizuális ágazatból nem zárhatók ki teljes mértékben a piacok felosztására vonatkozó megállapodások révén elkövetett esetleges versenyellenes cselekmények.

83. A Törvényszék ugyanis emlékeztetett arra, hogy jóllehet a szellemi tulajdon különleges tárgya arra irányul, hogy biztosítsa az érintett jogok jogosultjai számára a védelem alatt álló művek forgalomba hozatalának vagy – díjfizetés ellenében felhasználási engedély adása útján való – rendelkezésre bocsátásának kereskedelmi kiaknázására vonatkozó jog védelmét, „e különleges tárgy nem biztosítja az érintett jogok jogosultjainak azt a lehetőséget, hogy a lehető legmagasabb díjazást igényeljék. A jogosultak számára – ahogyan azt a szerzői jogi irányelv (10) preambulumbekezdése és a szomszédos jogokról szóló irányelv (5) preambulumbekezdése előírja – csak megfelelő díjazást biztosítanak a védelem alatt álló művek minden felhasználásáért." [22]

84. Lényegében „az előfizetési díjak esetleges csökkenését a francia területen – amelyet ez idáig egy bizonyos szinten határoztak meg a releváns rendelkezések alkalmazásával biztosított abszolút területi védelemnek köszönhetően – kompenzálhatja az, hogy a [vitatott] határozat által kötelezővé tett kötelezettségvállalások végrehajtása során a Paramount kijelentette az arra irányuló szándékát, hogy többé már nem folytatja e rendelkezések alkalmazását. Ez a nyilatkozat magában foglalja azt, hogy a felperes ezentúl szabadon fordulhat az EGT egészében található valamely ügyfélkörhöz, nem pedig csak ahhoz, amely Franciaországban van" (a megtámadott ítélet 57. pontja).

85. A jogi és gazdasági környezetnek a Bizottság által lefolytatott és a Törvényszék által felidézett vizsgálata tehát megerősíti a „versennyel kapcsolatos aggály" elméleti fennállását, amely a fent leírtak szerint a „jogsértés lehetőségében" mutatkozik meg.

22 2011. október 4-i Football Association Premier League és társai ítélet (C-403/08 és C-429/08, EU:C:2011:631), 107. és 108. pont.

b) Az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésében foglalt kivételeknek az 1/2003 rendelet korábbi 9. cikke szerinti eljárásra való alkalmazhatósága

86. A második pont problémásabb, és a vizsgálat tárgyát képező ügy egyik legrelevánsabb pontját képezi. A Törvényszék ugyanis a megtámadott ítéletben (62. pont)[23] úgy véli, hogy annak vizsgálata, hogy az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételek fennállnak-e vagy sem, a versenyellenes magatartás megállapítását feltételezi. Ezen eljárást követve a Bizottságnak a versennyel kapcsolatos aggály felmerülése esetén először az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdése szerinti jogsértés fennállását kellene vizsgálnia, és csak a jogsértés megállapítását követően kellene azt megállapítania, hogy fennállnak-e a (3) bekezdésben foglalt igazoló indokok. Mivel a kötelezettségvállalásokat elfogadó határozatok esetében nem kerül sor a jogsértés megállapítására, a Törvényszék szerint nem lehet áttérni a (3) bekezdésben foglalt feltételek vizsgálatára.

87. Véleményem szerint a Bizottság által javasolt megoldás ellentmondásos eredményhez vezet, kiüresíti a „jogsértés lehetőségének" mint azon aggályok alapjának fennállására vonatkozó utalás jelentését, amelyeket a kötelezettségvállalásoknak el kell oszlatniuk, és az EUMSZ 101. cikk logikájával ellentétes, amely lényegében a bizonyítási tehernek a Bizottság és a felek közötti felosztására vonatkozik.

88. A Bizottság álláspontját alkalmazva a kötelezettségszegések elfogadására irányuló határozat kettős ellentmondást eredményezhet. Egyrészt megakadályozza a versenyjoggal nem ellentétes magatartás tanúsítását („hamis pozitív eredményt" előidézve, amely az antitröszt jogalkalmazás legsúlyosabb veszélyeinek egyikét képezi, és könnyedén elkerülhető lenne azáltal, hogy a tanúsított magatartást akárcsak összegző jelleggel értékelnék az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdése alapján). Másrészt a fent említett magatartásnak a kötelezettségvállalások által előidézett módosítása veszélyeztetné a fent említett (3) bekezdésben foglalt követelmények teljesülését, amelyek tekintetében az elsődleges jog azt kívánja elérni, hogy azok olyan mértékig teljesüljenek, hogy elsőbbséget élvezzenek a versenyellenes jellegnek a 101. cikk (1) bekezdésének megfelelően elvégzett első értékeléséhez képest.

89. Emellett csak az EUMSZ 101. cikk (1) és (3) bekezdésének általános figyelembevételével állapítható meg akár az összegző elemzés alapján is, hogy a kötelezettségvállalások elfogadását igazoló „jogsértés lehetősége" áll fenn. Ellenkező esetben a Bizottság olyan elemzést végezne el, amelyből hiányzik az EUMSZ 101. cikk alapján a jogsértés fennállásához alapvető fontosságúnak ítélt rész. Természetesen, ahogyan az már többször említésre került, a kötelezettségvállalások elfogadására irányuló eljárás esetében nem lehet szó a jogsértés megállapításáról, de legalább fenn kell állnia a „jogsértés lehetőségének". Mivel az EUMSZ 101. cikk a versenyjogi szabályok megsértése fennállásának megállapításához két szakaszt ír elő, amely az EUMSZ 101. cikk (1) és (3) bekezdésében szerepel, az elemzésnek a „jogsértés lehetőségének" fennállása esetében is érintenie kell mindkét szakaszt. Ugyanakkor sokkal kisebb részletességgel és egy sokkal tömörebb indokolás alapján kell azt kiemelni azon helyzethez képest, mint amikor a jogsértés megállapítására kerül sor.

90. Végezetül meg kell jegyezni, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) és (3) bekezdése a bizonyítási teher megosztása módjának felvázolására is szolgál.[24] A Bizottság az (1) bekezdés értelmében megállapítja a lehetséges jogsértést, és meghatározza a versenyellenes magatartásból eredő kár elméletet, a magánjogi jogalany válaszol, és a Bizottság érveit az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételek fennállására hivatkozva igyekszik semlegesíteni. Nem világos, hogy miért kellene összezavarni ezt a

23 Emellett a Bizottság is a 2020. február 6-i tárgyaláson (a tárgyalásról készült teljes jegyzőkönyv 7. és 8. oldala).

24 A bizonyítási teher megosztásának azon általános rendszere alapján, amelyről az 1/2003 rendelet 2. cikke rendelkezik, és amelyre a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata is hivatkozik, „a versenyszabályok megsértését állító fél vagy hatóság feladata a jogsértés bizonyítása, és az e szabályok megsértésének megállapítása ellen védekezésül felhozott jogalapra hivatkozó vállalkozásnak vagy vállalkozások társulásának a feladata annak bizonyítása, hogy fennállnak a védekezésül felhozott jogalap alapjául szolgáló szabály alkalmazásának feltételei, így az említett hatóságnak más bizonyítékokra kell hivatkoznia", 2017. január 26-i Duravit és társai kontra Bizottság ítélet (C-609/13 P, EU:C:2017:46), 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Ugyanilyen értelemben lásd: 2010. június 17-i Lafarge kontra Bizottság ítélet (C-413/08 P, EU:C:2010:346) 29. pont.

logikát, amikor a Bizottság úgy dönt, hogy a kötelezettségvállalások útját követi. Az eljárásban részt vevő feleknek – már az eljárás kezdeti szakaszában is – teljes mértékben élvezniük kell a védelemhez való jogot, és e jog gyakorlása során nemcsak saját érdekeiket védik, hanem az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésével kapcsolatos érvek megalapozottsága esetén hozzájárulnak az olyan magatartás tanúsítása megakadályozásának elkerüléséhez, amely ezzel szemben megfelel az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének alapjául szolgáló és az EUM-Szerződés által elsődlegesnek tekintett érdekeknek.

91. Ennélfogva úgy vélem, hogy a Bizottságnak a vállalkozás által felajánlott kötelezettségvállalások elfogadására irányuló eljárásban is foglalkoznia kell az EUMSZ 101. cikk (1) és (3) bekezdésében előírt mindkét szakasszal, és így nem mentesülhet a felek vagy az eljárásba beavatkozó harmadik felek által a fent említett (3) bekezdésben előírt feltételek fennállása tekintetében felhozott érvek figyelembevétele alól, még ha ez az eljárás jellegére tekintettel összegzően is történik.

92. A fentiekben kifejtett elveket a jelen eljárásra alkalmazva megjegyzem, hogy a Törvényszék által alapigazságként megfogalmazott, a fentiekben kifogásolt azon kijelentés, amely kötelezettségvállalási eljárás esetén látszólag kizárja az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének alkalmazhatóságát, vélhetően nem érinti hátrányosan az ítélet érvényességét e tekintetben, mivel a konkrét esetben mind a Bizottság, mind a Törvényszék röviden kifejtette érveit a kötelezettségvállalások elfogadására irányuló eljárás jellegével összhangban, amely érvek kizárják az indokolási kötelezettség megsértését, amely az egyik fellebbezési jogalap tárgyát képezi.

93. A Törvényszék által az 53–57. és 67–72. pontban levezetett indokolásnak a bizottsági határozat 40–44. és 50–53. pontjában szereplő indokolással együtt történő értelmezése ugyanis lehetővé teszi azon következtetés levonását, hogy a releváns rendelkezések „az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésében előírt együttes feltételek közül legalább egyet nem teljesítenek, vagyis azt a feltételt, hogy az érintett vállalkozások számára ne írjon elő az e jogok (szellemi tulajdonjog) védelméhez nem elengedhetetlen korlátozásokat” (a megtámadott ítélet 67. pontja).

94. Az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdése ugyanis akkor teszi lehetővé annak megállapítását, hogy az e bekezdésben foglalt rendelkezés nem alkalmazható, amikor a vállalkozások közötti megállapodás hozzájárul „az áruk termelésének vagy forgalmazásának javításához, illetve a műszaki vagy gazdasági fejlődés előmozdításához, ugyanakkor lehetővé teszi a fogyasztók méltányos részesedését a belőle eredő előnyből”, feltéve hogy az érintett vállalkozásokra nem ró olyan korlátozásokat, „amelyek e célok eléréséhez nem nélkülözhetetlenek”.

95. A Törvényszék és a Bizottság szerint a releváns rendelkezések olyan korlátozásokat írnak elő, „amelyek meghaladják a szellemi tulajdonjogok védelmét igénylő audiovizuális művek előállításához és közvetítéséhez szükséges mértéket” [25] (a megtámadott ítélet 67. pontja) a kulturális sokszínűség védelme érdekében is.

96. Márpedig az abszolút területi védelem „nyilvánvalóan meghaladja az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdése értelmében a termelés, illetve a forgalmazás javításához vagy a műszaki, illetve gazdasági fejlődés előmozdításához szükséges mértéket, amint azt a határokon átnyúló valamennyi televíziós műsorszolgáltatásnak az érintett megállapodások felei által megkívánt tilalma is mutatja, még akkor is, ha olyan művekről van szó, amelyek esetében a Paramount maga adott engedélyt, és amelyeket egy tagállam területén közvetítenek (lásd ebben az értelemben: 1982. június 8-i Nungesser és Eisele kontra Bizottság ítélet, 258/78, EU:C:1982:211, 77. pont)” (a megtámadott ítélet 68. pontja). Ez a felosztás és az ebből eredő árkülönbségek ugyanis összeegyeztethetetlenek a Szerződés alapvető céljával, ami a belső piac teljes megvalósítása (a vitatott határozat 43. és 44. pontja és a megtámadott ítélet 57. pontja).

25 A szellemi tulajdonjog különös tárgya nem biztosítja ugyanis az érintett jogok jogosultjai számára a lehető legmagasabb díjazás követelésére vonatkozó lehetőséget; ami a műsorszolgáltatást illeti, az ilyen díjazásnak többek között észszerű kapcsolatban kell állnia az érintett műsorszolgáltatás paramétereivel, mint például azok tényleges és lehetséges közönsége (a Bizottság határozatának 41. és 42. pontja és a megtámadott ítélet 53. és 54. pontja).

97. A jelen ügyben a Törvényszék megfelelő indokolást adott abban az értelemben, hogy EGT országaiban létezik alternatíva a filmgyártás finanszírozására – és így többek között a kulturális sokszínűséghez fűződő érdek védelmére – a piacok abszolút területi kizárólagosság alapján történő felosztásához képest: „a felperes franciaországi ügyfeleitől származó bevételeinek esetleges csökkenését kompenzálhatja az, hogy a [vitatott] határozat által kötelezővé tett kötelezettségvállalások teljesítésének köszönhetően utóbbi ezentúl szabadon fordulhat az EGT egészében található valamely ügyfélkörhöz, nem csak a franciaországihoz” (a megtámadott ítélet 69. pontja).

98. Következésképpen, „még ha a felperes a bevételeinek egy részét az audiovizuális termékek finanszírozására is fordítja, amelyek különleges támogatást igényelnek, a rendes verseny – amely ezentúl az EGT szintjén nyitott – számára olyan lehetőségeket nyújt, amelyeket a releváns rendelkezések tőle megtagadtak, mindaddig, ameddig a Paramountnak szándékában állt azok betartását megkövetelni” (a megtámadott ítélet 57. pontja).

c) Közbenső következtetés

99. Közbenső következtetésként tehát úgy vélem, hogy a harmadik jogalapban felhozott azon kifogásnak, amely az indokolási kötelezettség megsértésére és a tényállás nem teljes körű feltárására vonatkozik, arra a tényre figyelemmel sem lehet helyt adni, hogy a Törvényszék határozatainak indokolására vonatkozó kötelezettség nem értelmezhető úgy, hogy köteles részletekbe menően válaszolni a felek minden egyes érvére. Elegendőnek tekinthető, ha az ítélet indokolásából világosan és egyértelműen kitűnik a Törvényszék érvelése oly módon, hogy lehetővé tegye az érdekeltek számára, hogy megismerjék a meghozott határozat indokolását, és a Bíróság számára, hogy a bírósági felülvizsgálatot gyakorolja.[26] Önmagában az a körülmény, hogy a Törvényszék tartalmilag más érdemi következtetésre jutott, mint a fellebbező, még nem jelenti azt, hogy a megtámadott ítélet indokolása hiányos.[27]

100. A Törvényszék megfelelő indokolást adott a vitatott magatartásnak a különös jogi és gazdasági környezetbe való illeszkedésével kapcsolatban, olyan következtetéseket levonva, amelyek különböznek a fellebbező által felhozott következtetésektől, de nem tűnnek nyilvánvalóan tévesnek.

101. Ami az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésében foglalt kivételeknek az 1/2003 rendelet 9. cikke szerinti eljárásra való alkalmazhatóságát illeti, még ha a Törvényszék hibázott is az általános alkalmazhatatlanság megállapításával, a vitatott határozat és ítélet elegendő érvet tartalmaznak annak megállapításához, hogy az előírt kivételek nem alkalmazhatók a jelen ügyre. Ezen indok alapján azt javasolom a Bíróságnak, hogy mint megalapozatlant utasítsa el a harmadik fellebbezési jogalapot.

26 Kokott főtanácsnok Bizottság kontra Alrosa ügyre vonatkozó indítványa (C-441/07 P, EU:C:2009:555), 100. pont.

27 Kokott főtanácsnok Bizottság kontra Alrosa ügyre vonatkozó indítványa (C-441/07 P, EU:C:2009:555), 102. pont.

B. A negyedik jogalapról, amelyben a fellebbező úgy véli, hogy a Törvényszék tévesen értelmezte az 1/2003 rendelet 9. cikkét és az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikkel kapcsolatos eljárások lefolytatására vonatkozó legjobb gyakorlatokról szóló bizottsági közlemény[28] (a továbbiakban: legjobb gyakorlatok) 128. pontját

1. A felek érvei

102. A Francia Köztársaság által támogatott GCP arra hivatkozik, hogy a Törvényszék tévesen értelmezte az 1/2003 rendelet 9. cikkét és a legjobb gyakorlatok 128. pontját, amikor a megtámadott ítélet 118. és 119. pontjában megállapította, hogy a releváns rendelkezések jellegüknél fogva a nemzeti piacok felosztására irányulnak az EGT egészében anélkül, hogy a jogi és gazdasági összefüggésük lehetővé tenné annak megállapítását, hogy azok nem torzíthatják a versenyt, és hogy a Paramount által felajánlott kötelezettségvállalások egyike sem olyan, amely a GCP-re kisebb hatást gyakorolva ugyanúgy alkalmas kötelezettségvállalásnak minősült volna.

103. A GCP a Francia Köztársasággal együtt először is megjegyzi, hogy a Bizottság – elfogadva a Paramount által az EGK műsorszolgáltatóival kötött valamennyi szerződésre vonatkozóan tett kötelezettségvállalásokat, miközben a Bizottság előzetes értékelésében foglalt, versennyel kapcsolatos aggályok csak az Egyesült Királyság és Írország területére vonatkozó kizárólagos jogokra utaltak – nem vette figyelembe más piacok, különösen a francia piac jellegzetességeit, amelynek jogszabályi és finanszírozási rendszerét az jellemzi, hogy az audiovizuális alkotás finanszírozását elsődlegesen a GCP-hez hasonló műsorszolgáltatók nyújtják.

104. A Törvényszék azáltal, hogy helybenhagyta a Bizottság által alkalmazott megközelítést, megsértette az arányosság elvét, és nem tartotta tiszteletben a harmadik felek jogait, ahogyan arra már többek között a 2010. június 29-i Bizottság kontra Alrosa ítélet (C-441/07 P, EU:C:2010:377, 41. pont) is utalt. A Törvényszék ugyanis téves jogalkalmazást követett el, amikor a megtámadott ítélet 106. pontjában úgy vélte, hogy a Bizottság a számára az 1/2003 rendelet 9. cikke által biztosított jogkörön belül járt el, és követte e rendelkezés célját (pergazdaságossági és perhatékonyság), anélkül hogy a GCP szerződéses vagy eljárási jogait az e célok elérését meghaladó mértékben érintette volna.

105. A Francia Köztársaság hozzáteszi, hogy az a tény, hogy nem ajánlottak fel olyan más kötelezettségvállalást, amely alkalmas a Bizottság által megjelölt, versennyel kapcsolatos aggályok eloszlatására, nem elegendő annak megállapításához, hogy a harmadik felek érdekeit ténylegesen figyelembe vették. Figyelemmel ugyanis arra, hogy a kötelezettségvállalások a Bizottság és az érintett vállalkozás közötti kizárólagos tárgyalások eredményei, nehéz elképzelni, hogy a harmadik személyek érdekeit csak úgy vehetik figyelembe a kötelezettségvállalási eljárás keretében, ha a felajánlott kötelezettségvállalásokat összevetik az érintett vállalkozás által esetlegesen javasolt más kötelezettségvállalásokkal.

106. A UPC kiemeli, hogy a vitatott határozat ezzel szemben a filmipari ágazat valamennyi más szereplőjének érdekeit is érinti. Megjegyzi ugyanis, hogy 2018-ban az ingyenes és fizetős televíziós csatornák finanszírozták a francia kezdeményezésű filmek 97,8%-át, legalább 4 millió euró összegű költségvetéssel, valamint a filmek 77,2%-át 1 és 4 millió euró összegű költségvetéssel. A GCP előzetesen 113 francia kezdeményezésű filmet és a francia kezdeményezésű filmek 93,9%-át vásárolta volna meg, amely több mint 7 millió euróba kerül. Elemzésének keretében a Törvényszék nem vette figyelembe ezeket a körülményeket, sem pedig azt a tényt, hogy a vitatott határozat – helybenhagyása esetén – azt a kockázatot hordozza, hogy teljes mértékben felforgatja valamennyi piaci szereplő általános szerződéses feltételeit.

28 HL 2011. C 308., 6. o.

107. Másodszor a GCP úgy véli, hogy a legjobb gyakorlatok 128. pontjával és 76. lábjegyzetével összhangban a kötelezettségvállalásoknak egyértelműeknek, közvetlenül alkalmazandóknak kell lenniük, és azok végrehajtása nem függhet az azok által nem kötelezett harmadik felek akaratától.

108. A Törvényszék megsértette ezt az elvet, amikor a megtámadott ítélet 104. pontjában megállapította, hogy a Bizottság határozata nem avatkozik be indokolatlanul a GCP szerződéses szabadságába, mivel a nemzeti bírósághoz fordulhat a releváns rendelkezéseknek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésével való összeegyeztethetőségének megállapítása, valamint annak érdekében, hogy a bíróság ebből a Paramount tekintetében levonja a nemzeti jog által előírt következtetéseket. Emellett az ítélet 103. pontjában – megállapítva, hogy a Bizottság feladata lesz az, hogy a vizsgálatát újból megindítsa, ha a nemzeti bíróság arra kötelezi a Paramountot, hogy sértse meg a kötelezettségvállalásban vállalt kötelezettségeit – a Törvényszék kifejezetten elismerte, hogy a kötelezettségvállalás végrehajtása a GCP akaratától függ, de nem vonta le e következtetésből az összes jogi következményt.

109. A GCP a Francia Köztársasággal együtt harmadszor úgy véli, hogy a megtámadott ítélet 100. pontjában megállapítva, hogy a vitatott határozat legfeljebb csak befolyásolhatja a nemzeti bíróság értékelését, mivel az előzetes értékelést tartalmaz, a Törvényszék súlyosan megsértette a harmadik felek jogait. E határozat ugyanis megfosztja a GCP-t a szerződéses szabadságától, mivel valójában nem várhatja a nemzeti bíróságnál, hogy az ellentmond a Bizottságnak, és elismeri a vitatott rendelkezések érvényességét. E tekintetben a 2017. november 23-i Gasorba és társai ítéletből (C-547/16, EU:C:2017:891, 28. és 29. pont) az következik, hogy a nemzeti bíróságok nem hagyhatják figyelmen kívül az 1/2003 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése alapján hozott határozatokat, és figyelembe kell venniük a Bizottság előzetes értékelését, és azt arra vonatkozó jelzésnek, sőt *prima facie* bizonyítéknak kell tekinteniük, hogy a szóban forgó megállapodás versenyellenes jellegű.

110. A Francia Köztársaság hozzáteszi, hogy a vitatott határozathoz hasonló határozatnak a nemzeti bíróság által lefolytatott értékelésre gyakorolt hatását megerősítik a szóban forgó ágazatban más multinacionális vállalatokkal folytatott tárgyalások eredményeként tett kötelezettségvállalások, ami által valószínűbbé válik, hogy a későbbi kötelezettségvállalások olyan alapot képeznek, amelytől a nemzeti bíróság mindig nehezebben térhet el. Emellett az a körülmény, hogy abban az esetben, ha a nemzeti bíróság úgy ítéli meg, hogy a szóban forgó megállapodás nem sérti az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését, a Bizottság az 1/2003 rendelet 9. cikke (2) bekezdésének megfelelően szükségszerűen újból megindítja a vizsgálatot, visszatarthatja a nemzeti bíróságot attól, hogy vitassa a Bizottság előzetes értékelését.

111. A BEUC által támogatott Bizottság úgy véli, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 43–58. és 118. pontjában helyesen állapította meg, hogy a Paramount kötelezettségvállalásai eloszlatják az EGT egészét érintő versenyjogi aggályokat. A releváns rendelkezések ugyanis olyan kiegészítő kötelezettségeket foglaltak magukban, amelyek az EGT-n belüli nemzeti piacok megosztására irányulnak, megtiltva vagy korlátozva a televíziós műsorszolgáltatásnak a Sky által az EGT-n belül, de az Egyesült Királyságon és Írországon kívül lakóhellyel rendelkező fogyasztók részére történő, határokon átnyúló passzív értékesítését, valamint az EGT-n belül, de az Egyesült Királyságon és Írországon kívül letelepedett műsorszolgáltatók által az Egyesült Királyságban és Írországban lakóhellyel rendelkező fogyasztók részére történő értékesítéseket. A Paramount által felajánlott kötelezettségvállalások tehát alkalmasak a kifogásközlésben részére megfogalmazott versenyjogi aggályok eloszlatására, és a Paramount nem ajánlott fel az ezen aggályok eloszlatására ugyanúgy alkalmas, kevésbé terhes kötelezettségvállalásokat.

112. A BEUC által támogatott Bizottság úgy véli továbbá, hogy a Törvényszék helyesen állapította meg a megtámadott ítélet 83–108. pontjában, hogy a Paramount kötelezettségvállalásainak végrehajtása nem függ harmadik felek, így az GCP akaratától. E kötelezettségvállalások felajánlásával ugyanis a Paramount arra vonatkozó szerződéses szabadságát gyakorolta, hogy bizonyos szerződéses rendelkezések ne legyenek rá nézve kötelezőek, és ez a döntés nem függ harmadik felek akaratától.

Ezenkívül a kötelezettségvállalásoknak a Bizottság által történő elfogadása nem fosztja meg a GCP-t annak lehetőségétől, hogy a nemzeti bírósághoz forduljon jogainak védelme érdekében a Paramounttal fennálló szerződéses jogviszonya keretében. Ha a nemzeti bíróság úgy ítélné meg, hogy a releváns rendelkezések nem sértik az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését, vagy hogy teljesítik az ugyanezen cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeket, akkor e bíróság feladata annak értékelése, hogy az előtte folyamatban lévő eljárás eredménye alapján a Paramountnak meg kell-e szegnie a vitatott határozat alapján tett kötelezettségvállalásait. Annak elkerülése érdekében, hogy az eljárás eredményeként a Paramount megszegje ezeket a kötelezettségvállalásokat, a nemzeti bíróság megtagadhatja a releváns rendelkezések végrehajtásának elrendelését, és egyidejűleg kötelezheti a Paramountot az alkalmazandó nemzeti szabályok szerint a megváltásra és a kártérítésre. A Törvényszék figyelembe vette e megoldást a megtámadott ítélet 103. pontjában.

113. A Bizottság a BEUC-vel együtt harmadszor arra hivatkozik, hogy a Törvényszék helyesen állapította meg a megtámadott ítélet 102. pontjában, hogy a GCP keresete alapján a nemzeti bíróság a Bizottság határozatával ellentétes határozatot is hozhat, amely elismeri a vitatott rendelkezések jogszerűségét. A hivatkozott Gasorba ítélet 29. pontjából ugyanis az következik, hogy a nemzeti bíróságnak csak a vitatott határozatban kifejtett előzetes bizottsági értékelést kell figyelembe vennie, azt arra vonatkozó jelzésnek, sőt *prima facie* bizonyítéknak tekintve, hogy a vitatott rendelkezések versenyellenes jellegűek.

114. A BEUC úgy véli, hogy a negyedik jogalap elfogadhatatlan, mivel a GCP a Törvényszék azon következtetéseit és ténybeli értékelését vitatja, amelyeket az a harmadik és negyedik jogalap vizsgálata során tett, és lényegében megismétli az elsőfokú eljárásban felhozott érveket.

2. Értékelések

a) Az arányosság elvének és a harmadik felek jogának megsértése

115. A negyedik fellebbezési jogalapban a Törvényszék ítéletével szemben felhozott kifogások lényegében az annak megállapításával állítólagosan elkövetett téves jogalkalmazásra vonatkoznak, hogy a Bizottság nem sértette meg az arányosság elvét azáltal, hogy az EGT egész területén kötelezővé tette a Paramount által felajánlott kötelezettségvállalásokat, miközben a Bizottság által az előzetes elemzésben a versennyel kapcsolatban kifejtett aggályok csak az Egyesült Királyság és Írország területére vonatkozó kizárólagos jogokra utaltak, és hogy a bizottsági határozat nem érinti harmadik felek jogait, mivel utóbbiak továbbra is bírói védelmet élvezhetnek a nemzeti bíróságok előtt a releváns rendelkezések tekintetében.

116. A Bíróság által megoldandó érzékeny kérdés tehát arra a lehetőségre vonatkozik, hogy a felajánlott és a Bizottság által elfogadott kötelezettségvállalások érinthetik harmadik felek szerződéses jogait. A kérdés a szerződéses szabadság, valamint az EU-Szerződésekben rögzített szabályozási alapelvek és célkitűzések közötti finom egyensúly megteremtését érinti, különös tekintettel a verseny védelmére. Ahogyan az ismeretes, a szerződéses szabadság a vállalkozás szabadságának kifejezését jelenti, amelyet az Európai Unió Alapjogi Chartájának [29] 16. cikke biztosít, és amelyet a tagállamok közös alkotmányos hagyományai is elismernek. Ahogyan ugyanakkor azt a Bíróság ítélkezési gyakorlata kiemelte, a

29 A Charta 16. cikke által biztosított védelem „magában foglalja a gazdasági vagy kereskedelmi tevékenység gyakorlásának szabadságát, a szerződési szabadságot és a szabad versenyt. Ezenkívül a szerződési szabadság magában foglalja különösen a gazdasági partner megválasztásának szabadságát, valamint a szolgáltatás ára meghatározásának szabadságát”, 2017. december 20-i Polkomtel ítélet (C-277/16, EU:C:2017:989, 50. pont). Ugyanebben az értelemben: 2018. július 12-i Spika és társai ítélet (C-540/16, EU:C:2018:565), 34. pont; 2017. október 26-i BB construct ítélet (C-534/16, EU:C:2017:820), 34. és 35. pont; 2013. január 22-i Sky Österreich ítélet (C-283/11, EU:C:2013:28), 42. pont.

gazdasági tevékenység folytatásának szabadsága nem korlátlan, hanem a társadalomban betöltött szerepéhez viszonyítva kell figyelembe venni azt.[30] Ennélfogva a vállalkozás szabadsága széles körű közhatalmi beavatkozásoknak vethető alá, amelyek a gazdasági tevékenység gyakorlásának közérdekből való korlátozásait jelenthetik.[31]

117. Nagyon röviden körvonalazva ebbe a keretbe illeszkednek a felek szerződéses szabadságára vonatkozó, a szóban forgó ügyben szerepet játszó bizonyos korlátozások, például azok, amelyek a Paramount azon kötelezettségével kapcsolatosak, hogy nem foglalhat az új felhasználási szerződésekbe olyan szerződéses rendelkezéseket, amelyek abszolút akadályokat teremtenek az Unión belüli verseny tekintetében az EUSZ 3. cikk (3) bekezdésében említett egységes piac céljának vagy az ítélkezési gyakorlatban kifejtett és a Bíróság által hivatkozott azon elv megsértésével, amely szerint a szerzői jogi szabályok csak a nyújtott szolgáltatás gazdasági értékével „észszerű” kapcsolatban álló díjazást biztosítják, és ezért minden olyan rendelkezés, amely magasabb díjazást ír elő, nem fogadható el, ha annak előfeltétele a piacoknak a nemzeti engedély jogosultjának abszolút területi védelméből eredő, nemzeti alapon történő felosztása.

118. A versenyjogi határozatoknak a már létező szerződéses jogviszonyokra vonatkozó hatása természetesen nem újdonság. A szóban forgó eset különlegességét az adja, hogy a Bizottság a belső piaci verseny védelmére irányuló célból fogadta el a vállalkozás által benyújtott azon kötelezettségvállalásokat, amelyek érintik ugyanezen vállalkozásnak egy olyan jogalannyal fennálló jogviszonyát, aki harmadik fél az 1/2003 rendelet 9. cikke alapján lefolytatott eljárás tekintetében.

119. Elmehet a kötelezettségvállalások elfogadására vonatkozó határozat egészen addig, hogy a vállalkozást arra kötelezze, hogy ne teljesítse a harmadik féllel kötött szerződését? A verseny védelmére irányuló cél igazolhatja egy harmadik fél szerződéses szabadságának ilyen jelentős sérelmét? Vagyis egy olyan kérdésről van szó, amely az arányosság elvének a kötelezettségvállalásokat elfogadó határozatokra történő alkalmazására vonatkozik.

120. A Bizottság – utalva a hivatkozott Alrosa ítéletre (különösen a 41. pontra) – az e téren az arányosság elvének tulajdonítandó szerep különösen szigorú értelmezését támogatja. A Bizottságnak arra kellene szorítkoznia, hogy meggyőződjön arról, hogy a kérdéses kötelezettségvállalások eloszlatják azon aggályokat, amelyeket az érintett vállalkozásokkal közölt, valamint arról, hogy e vállalkozások nem ajánlottak fel az ezen aggályok eloszlatására ugyanúgy alkalmas, kevésbé terhes kötelezettségvállalásokat. E megközelítés irányába mozdult el a Törvényszék, és elismerte, hogy a Bizottság valóban lefolytatta ezeket a vizsgálatokat.

121. Mindazonáltal valójában az Alrosa ítélet nem korlátozta az arányosság elvének a fent említett vizsgálatokra történő alkalmazását, mivel közvetlenül azután, hogy annak szükségességére hivatkozott, hogy azokat a Bizottság folytassa le, nem mulasztotta el annak pontosítását, hogy a „vizsgálata során a Bizottságnak figyelembe kell vennie a harmadik felek érdekeit”.[32]

122. Ennélfogva az arányosság elve két irányban alkalmazható: egyrészt a kötelezettségvállalásoknak a Bizottság aggályainak eloszlatására való alkalmasságára utal, és arra a tényre, hogy a vállalkozás nem ajánlott fel más olyan kötelezettségvállalásokat, amelyek, még ha el is oszlatják a Bizottság aggályait, kevésbé terhesek. Másrészről a kötelezettségvállalások elfogadása által bizonyos mértékben érintett harmadik felek érdekei tekintetében alkalmazandó. Ily módon a Bíróság elismeri, hogy a gyakorlatban

30 2004. szeptember 9-i Spanyolország és Finnország kontra Parlament és Tanács ítélet (C-184/02 és C-223/02, EU:C:2004:497), 51 és 52. pont; 2012. szeptember 6-i Deutsches Weintor ítélet (C-544/10, EU:C:2012:526), 54. pont.

31 2013. január 22-i Sky Österreich ítélet (C-283/11, EU:C:2013:28), 46. pont.

32 2010. június 29-i Bizottság kontra Alrosa ítélet (C-441/07 P, EU:C:2010:377), 41. pont.

merülhet fel olyan eset, amikor a kötelezettségvállalási határozat a Bizottság vizsgálatának tárgyát képező vállalkozásoktól eltérő harmadik felek érdekeit is érinti. Ebben az esetben ugyanakkor ahhoz, hogy a határozat jogszerűnek minősüljön, eredményesen át kell esnie az arányosság elvének fényében lefolytatott vizsgálaton.

123. Az arányosság elvével összhangban végrehajtott felülvizsgálat mértéke természetesen a szóban forgó eljárás szerint változhat, és mivel a társaság által egy olyan eljárás keretében javasolt jogorvoslat értékeléséről van szó, amely nem foglalja magában a jogsértés megállapítását, az arányosság elvének terjedelme, ahogyan azt már láttuk, korlátozott.[33] Ha ugyanakkor a kötelezettségvállalásokat nem a Bizottság aggályainak eloszlatása, hanem a harmadik felek érdekeire gyakorolt hatásuk szempontjából kell vizsgálni, akkor az elv legalább azt megköveteli, hogy az e személyek által gyakorolható és az elsődleges uniós jog szempontjából releváns jogokat ne áldozzák fel teljesen, vagy azokat egyébként ne fosszák meg a lényegüktől.

124. E következtetésre az arányosság elvének lényeges eleme vezet, amely elv az uniós jog általános elveként „megköveteli, hogy az uniós intézmények aktusai ne haladják meg a szóban forgó szabályozás által kitűzött jogszerű célok elérésére alkalmas és ahhoz szükséges mértéket, mivel több megfelelő intézkedés közül a kevésbé korlátozó jellegűt kell választani, és az okozott hátrányok nem lehetnek aránytalanok az elérendő célokkal”,[34] és „a közösségi intézmények valamennyi intézkedése tekintetében a jogszerűség mércéjeként szolgál, ideértve a Bizottság mint versenyhatóság által hozott határozatokat is”.[35]

125. Márpedig ha a kötelezettségvállalások elfogadására vonatkozó határozat eredményeként a javaslattevő vállalkozásnak nem kell tiszteletben tartania a harmadik féllel szemben vállalt azon szerződéses kötelezettségeit, amelyek a gazdasági egyensúly azon lényeges elemeit képezik, amelyeket a felek a vonatkozó szerződéses szabadság gyakorlása során állapítottak meg, a harmadik fél szerződési szabadságának ilyen súlyos feláldozása nem tűnik igazolhatónak az arányosság elve alapján.

126. E következtetés elkerülése érdekében a Bizottság és a Törvényszék a harmadik fél (GCP) azon jogára hivatkozik, hogy a kötelezettségvállalást felajánló vállalkozással (Paramount) szemben keresetet indítson a szerződéses felelősségének megállapítása és a károk megtérítése érdekében. A Törvényszék ugyanis az Alrosa ítéletre hivatkozva megjegyzi, hogy ezenkívül az a tény, hogy a valamely vállalkozás által felajánlott önálló kötelezettségvállalásokat a Bizottság kötelezővé tette, nem jelenti azt, hogy más vállalkozásoknak ne lenne lehetőségük e vállalkozással való kapcsolatukban esetleges jogaikat megvédeni.[36] A nemzeti bíróság ezen elv alkalmazásával megállapíthatja, hogy a releváns rendelkezések sértik az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését, vagy teljesítik az e cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeket, megvizsgálhatja az elé terjesztett kérelem megalapozottságát is, mivel az EUMSZ 101. cikk nem akadályozza a releváns rendelkezések alkalmazását (a megtámadott ítélet 100., 101. és 102. pontja).

127. Ezen érvelés gyenge pontja, amelyet a GCP fellebbezése is felhozott, az, hogy a kötelezettségvállalások elfogadására vonatkozó határozat ugyanakkor a harmadik fél vállalkozás keresete alapján eljáró bíróságot mindenképpen befolyásolja, mivel jelentős jogi korlátot szab a nemzeti bíróság mérlegelési jogkörének. Még ha az 1/2003 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése alapján elfogadott kötelezettségvállalási határozat nem is zárja ki, hogy a nemzeti bíróság a Bizottságtól eltérően értékelje az e határozat tárgyát képező gyakorlatot, „a nemzeti bíróságok nem hagyhatják

33 2010. június 29-i Bizottság kontra Alrosa ítélet (C-441/07 P, EU:C:2010:377) 47. pont, ahol az olvasható, hogy „még ha az e két rendelkezés alapján elfogadott határozatoknak valóban mindegyikére alkalmazni kell is az arányosság elvét, azonban ezen elv alkalmazása attól függően eltérő lesz, hogy az egyik vagy a másik rendelkezésről van-e szó”.

34 2017. január 11-i Spanyolország kontra Tanács ítélet (C-128/15, EU:C:2017:3) 71. pont. Ugyanebben az értelemben lásd többek között: 2016. február 15-i N. ítélet (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84), 54. pont; 2014. április 8-i, Digital Rights Ireland ítélet (C-293/12 és C-594/12, EU:C:2014:238), 46. pont; 2012. október 23-i Nelson és társai ítélet (C-581/10 és C-629/10, EU:C:2012:657), 71. pont.

35 Kokott főtanácsnok Bizottság kontra Alrosa ügyre vonatkozó indítványa (C-441/07 P, EU:C:2009:555), 42. pont, valamint a 22. és 23. lábjegyzetben hivatkozott ítéletek.

36 2010. június 29-i Bizottság kontra Alrosa ítélet (C-441/07 P, EU:C:2010:377) 49. pont.

figyelmen kívül az ilyen típusú határozatokat. Ugyanis az ilyen jogi aktusok mindenképpen határozati jellegűek. Továbbá mind az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében foglalt lojális együttműködés elve, mind az uniós versenyjog hatékony és egységes alkalmazására vonatkozó cél arra kötelezi a nemzeti bíróságokat, hogy vegyék figyelembe a Bizottság előzetes értékelését, és tekintsék azt arra vonatkozó valószínűsítő körülménynek, sőt *prima facie* bizonyítéknak, hogy a szóban forgó megállapodás az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésére tekintettel versenyellenes jellegű”. [37]

128. Az idézett ítélkezési gyakorlat kifejezetten összhangban áll az 1/2003 rendelet alapját képező azon szükséglettel, hogy biztosítsa az európai versenyjog egységes alkalmazását a decentralizált végrehajtási rendszerben. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy „a jogbiztonság elveinek tiszteletben tartása és az EU versenyszabályai egységes alkalmazásának biztosítása érdekében a párhuzamos hatáskörök rendszerében el kell kerülni a döntések közötti ellentmondásokat. Ezért a Bíróság joggyakorlatának megfelelően tisztázni kell a bizottsági határozatoknak és eljárásoknak a tagállamok bíróságaira és versenyhatóságaira gyakorolt hatását”. [38]

129. Ha a már többször említett 9. cikk alapján elfogadott bizottsági határozat nem követelné meg a nemzeti bíróságoktól, hogy bizonyítékként vegyék azt figyelembe, akkor egy olyan terület nyílna meg, amelyen fennáll annak veszélye, hogy az európai versenyjogot az egyes tagállamokban nagymértékben eltérően alkalmazzák, veszélyeztetve az 1/2003 rendelettel bevezetett decentralizált végrehajtási rendszert.

130. Ebben az összefüggésben a harmadik fél, így a GCP azon lehetősége, hogy a nemzeti bíróság előtt érvényesítse jogait a Paramounttal szemben benyújtott kártérítési igény megítélése útján, nagyon gyenge, mivel ahhoz meg kell döntenie a releváns rendelkezések jogellenességének fennállásához kapcsolódó vélelmet. Összegezve, a verseny védelmére vonatkozó célkitűzés elérése érdekében egy különösen leegyszerűsített eljárást lefolytatva és ennélfogva a határozattal érintett felek eljárási jogain keresztül történő védelem alacsonyabb szintű biztosítékaival túlzott mértékben feláldozzák a harmadik fél szerződési szabadságát.

131. Az sem szólhat e következtetés ellen, hogy a harmadik felek szerződési szabadságának feláldozására a verseny védelme érdekében volt szükség, és hogy a Bizottság nem változtathatta meg a vállalkozás egyoldalú jogi aktusának minősülő kötelezettségvállalások tartalmát. E tekintetben elegendő megjegyezni, hogy a Bizottságnak az eset jellemzőivel összefüggésben más alkalmasabb eszközök is rendelkezésére álltak az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése által védett közérdek kezelésére. Elutasíthatta volna ugyanis a kötelezettségvállalásokat arra figyelemmel, hogy azok ellentétesek az arányosság elvével, és lefolytathatta volna az 1/2003 rendelet 7. cikkében meghatározott eljárást annak megállapítása érdekében, hogy fennáll-e jogsértés. [39]

132. Végül meg kell jegyezni, hogy ahogyan azt a GCP a tárgyaláson hatékonyan képviselte, a Törvényszék által javasolt megoldás végső soron ahhoz vezetne, hogy a kötelezettségvállalásokat elfogadó határozatok révén veszélyeztetné a verseny védelme mechanizmusának működését és hatékonyságát. Az a vállalkozás, amely a Bizottság által később kötelezővé tett, meghatározott kötelezettségvállalásokat tesz, a Törvényszék javaslatát követve két „Damoklész kard” alá kerülne,

37 2017. november 23-i Gasorba és társai ítélet (C-547/16, EU:C:2017:891), 29. pont.

38 Az 1/2003 rendelet (22) preambulumbekezdése.

39 Másrészt „amennyiben tehát egy vagy több vállalkozás kötelezettségvállalása a Bizottság céljával, a verseny torzulásának megakadályozásával összevetve aránytalannak bizonyul, úgy e kötelezettségvállalást nem nyilváníthatja kötelezővé. Ellenkezőleg, fel kell hívnia a vállalkozás vagy vállalkozások figyelmét az aránytalanságra, és adott esetben javaslatot kell tennie a kötelezettségvállalás módosítására”, Kokott főtanácsnok Bizottság kontra Alrosa ügyre vonatkozó indítványa (C-441/07 P, EU:C:2009:555, 43. pont). Továbbá minden esetben Kokott főtanácsnokot idézve továbbra is „a Bizottság nem köteles elfogadni az olyan kötelezettségvállalást, amelynek alkalmassága csak alapos vizsgálat révén volna megállapítható” (53. pont).

amelyek komolyan megkérdőjelezik a jogbiztonságot és a rendszer egyensúlyát: annak lehetősége, hogy az Unió tagállamainak nemzeti bíróságai szerződéses felelősséget állapítanak meg, valamint a rendszer számára még negatívabb lehetőségként az eljárás Bizottság általi[40] újbóli megnyitása, ha a nemzeti bíróság a vállalkozást a kötelezővé tett kötelezettségvállalás megszegésére kötelezi.

b) Közbenső következtetés

133. A fentiekből az következik, hogy a Bizottság a Paramount kötelezettségvállalásainak elfogadásakor nem vette megfelelően figyelembe azon harmadik felek érdekeit – akik a jelen ügyben különösen érintettek az egyéb érdekelt harmadik felek, köztük a jelen ügyben fellebbező fél által a Paramounttal kötött szerződéses megállapodások révén –, és ezzel megsértette az arányosság elvét. A Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot annak megállapításával, hogy a Bizottság határozatát hibátlannak ítélte, és így e konkrét szempont alapján azt javaslom, hogy a Bíróság adjon helyt a negyedik fellebbezési jogalapnak.

V. Végkövetkeztetés

134. A fenti megfontolások összessége alapján azt javasolom a Bíróságnak, hogy mint megalapozatlant utasítsa el a harmadik fellebbezési jogalapot, és adjon helyt a jelzett szemponttal összefüggésben a negyedik fellebbezési jogalapnak.

40 Az 1/2003 rendelet 9. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében.